

Dundadznieks

Dundagas pagasta padomes izdevums

Pārmaiņu vējš

Gads iesācies vētrains — tiešā nozīmē. Bet sliktums nav bez labuma. Tas pārbauda mūsu gatavību stāvēt pretī.

Vai pārmaiņas sagaidāmas arī pārnēstā nozīmē? Droši vien. Mazliet vairāk nekā mēnesis atlicis līdz pašvaldību vēlēšanām. Tas nozīmē, ka acīmredzot nākamajā avīzes numurā varēsim iepazīties ar sarakstiem, programmām, solījumiem. Lasīsim, klausīsimies, spriedīsim. Pašiem vien mums te būs jādzīvo. Tātad iespējas divas: vai nu pašam tikt ievēlētam, vai arī vēlēties par pieņemamākajiem spēles noteikumiem.

Nedaudz pārmaiņu arī *Dundadzniekā*. Temuls jau vecajā gadā gluži nemanot bija aizgājis pelnītā atpūtā. Tomēr baumas par viņa nāvi

ir pārspīlētas. Kā Fenikss, kas atdzimst no pelniem, kā nezāle, kas neiznīkst, viņš allaž gatavs atdzīvoties un... iekulties jaunā ķezā. Ja tik tā būs grūnīga un Temuļa cieņīga.

Šajā gadā izmēģināsim laikrakstā jaunumu, kas avīzniecībā gan ir vecs kā mūžība. Katrā numurā uzdosim mēneša jautājumu — par kaut ko mūsaprāt svarīgu. Turpmāk solāmsies to atspoguļot pirmajā lappusē, bet šoreiz skatīties, lūdzu, 7. lappusi. Ekspertu lomās iejūtīsies kāds 12. klases skolēns un kāds pensionārs.

Lai gailis savā gadā neļauj slinkot!

Alnis Auziņš

2. Ipp. Par velniņiem un eņģeļiņiem.

3. Ipp. Ūja, vējš, kāda liela vētra!

4. Ipp. Tur apkārt bija viens vienīgs māls.

5. Ipp. "Peldējāties audzinātājas uzraudzībā."

6. Ipp. "Nebruģēto ceļa gabalu liepu galā izbruģēs ar muižnieku galvām."

7. Ipp. Dace Sāmīte izvēlas laukus un darbu — Slīteres nacionālajā parkā.

7. Ipp. Lai vienmēr būtu piens! Un piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība.

8. Ipp. Kā uzbūvēt ideālu skolu?

KO GAIDĀM NO JAUNĀ GADA?

Gada sākumā katrs kaut ko vēlas. Veselību, mīlestību, labklājību... Dziļākos sapņus biežāk skaļi nemaz neizrunājam. Nolemām tomēr aptaujāt dažus dundadzniekus. Un, tā kā Jaungada nakts karnevāliskais raibums vēl nebija zudis no mīņas, tad šajā lappusē nopietnais mijas ar nenopietno. Raibi kā dzīvē. Kā gaiļa astē.

varētu redzēt daļu no iecerētās jaunās estrādes. Tas dos iespēju arī turpmāk parkā rīkot vērienīgākus un interesantākus pasākumus.

Gaidām Pils dienu 14. maijā, kad, ieraugot Eiropas Savienības PHARE un Latvijas sabiedrības integrācijas fonda projektā *Lībiešu kultūrvides elementu kopšana Ziemeļkurzemes amatniecībā* un

Dace Kārklevalka, ļoti viesmīlīga saimniece no *Pūpoliem*:

— Šajā gadā plānojam tikt galā ar iecerēm, pabeigt tās. Un cerēsim, ka tās kāds novērtēs. Tas ir galvenais, lai mēs tiktu uz zaļa zara. Mums jādara tas, pēc kā ir pieprasījums. Un vēl — lai ziemas periodā mums nebūtu jāstāv dīkā.

Diāna Semioņenkova un Edgars Pētersons, senu mantu un tikumu glabātāji no *z/s Jaunlīdumi*:

— Vispirms jau vēlamies mācīties. Gribam būt elastīgi, kas šajos laikos ir tik ļoti nepieciešams. Turpināsim un pabeigsim iesāktos, lai veiksmīgi tiktu līdz mērķim.

Andris Kojro,

— Lai pagastā visur būtu ceļi un neviena neceļa! Un, ja nu pa kādu ceļu nevar izbraukt, tad zvaniet Andrim, lai viņš pats mēģina pa to izkulties!

Sigita Veise, pārdevēja:

— Nekas īpašs plānots gan nav. Parasti jau gada beigās, kad ir pats saspringtākais laiks, liekas, ka nākamajā gadā viss būs labāk.

Anda Felša, pilskundze:

— Gribas cerēt, ka janvārī piedzīvotā vētra būs vienīgā mūsu gadsimtā.

Patīk vai nepatīk mums politika, bet pašvaldību vēlēšanas būs. Vai apzinīgi izpildīsim pilsoņa pienākumu, balsojot par cilvēkiem, kuriem patiešām rūp Dundaga?

Pašreizējā pašvaldība 2005. gadu pasludina par kultūras gadu. Kaut gan tas nozīmē vairāk darba, tomēr tas šajā jomā strādājošos iepriecina. Gribētos atbalstu just arī dzīvē. Zinām jau gada nozīmīgākos pasākumus. 11. jūnijā pie mums notiks Kurzemes novada pirmsskolas bērnu deju kolektīvu 5. koncertfestiāls *Es mācēšu danci* vest, bet 18. jūnijā — Latvijas tautas mūzikas svētki. Tas uzliek lielu atbildību un prasa arī līdzekļus. Līdz ar to Dundagas parkā jau šovasar

■ Kam gailis uzdziedās pēc pusotra mēneša? Maskas krīt 12. martā. Sandras Dadzes zīmējums

ainavā paveikto, varēsim baudīt amatnieku izstādi un klausīties lībiešu dziesmas. Vēlme mūžīga — redzēt

interesentu pulku augam.

Jau iepriekšējā gadā esam strādājuši pie dažādiem projekta pieteikumiem Valsts investīciju programmā, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā, Kultūrkapitāla fondā līdzekļu piesaistei Dundagas pils tālākai atjaunošanai. Ne mazums vēlmju šajā jomā esam iesnieguši arī jaunajam pašvaldības budžetam. Ceram!

Inese Napska, ļoti lasītāra būtne:

— Protams, ka gaidu visas labās lietas. Taču beidzot gribas kārtīgu un karstu vasaru. Tas ir tas, ko es tiešām no šī gada gaidu!

Zinta Eizenberga, ārkārtīgi taupīga sieviete (topoša ekonomiste!):

— Vēlos panākumus darbā un radošu komandu, kurā visiem ir patīkami kopā strādāt. Tā, lai ir redzami darba rezultāti.

Gunārs Kulpa, gandrīz ekspremjers:

lāk līzingu nomaksāt!

Gatis Ralle, ūdensvīrs:

— Lai šajā gadā ūdens plūstu tur, kur tam vajag būt, bet netecētu tur, kur tam nevajag būt!

Gunārs Laicāns, nejausi sastapts vēlētais:

— Pagājuši četri gadi, un pašvaldību vēlēšanas atkal klāt. Mans vēlējums, lai iedzīvotāji tās uztvertu nopietni. Mani tas uztrauc. Iepriekšējo reizi piedalījās tikai 60 procentu. Ļoti gribētos, lai šoreiz dundadznieki būtu rosīgāki un paustu attieksmi. Taisnība, tas atkarīgs arī no politiski aktīviem cilvēkiem. Tāpēc nākamais novēlējums — lai būtu vairāki deputātu kandidātu saraksti un lai cilvēkiem būtu iespēja izvēlēties.

Neatkarīgi no tā, ko ievēlēs, gribētos, lai turpinātos līdzšinējās labās iestrādes. Pirmām kārtām jāpastiprina budžets. Šogad kā svarīgāko priekšplānā izvirzīsim kultūru. Paredzēti arī dažādi lieli pasākumi, kā Latvijas mednieku festivāls *Minhauzens-2005* — jūlija beigās vai augustā.

Iepriekšējā gadā veiksmīgi izdevās piesaistīt papildu līdzekļus infrastruktūras objektu sakārtošanai. Tas jāturpina, jo attīstība ir pamatu pamats.

Tie ir mani galvenie vēlējumi. Bet pats svarīgākais — veselība un darbs.

Una Upīte, jauka meitene:

— Plāni man kā Napoleonam, bet vispirms jau gribētos sekmīgi pabeigt pirmo mācību gadu Liepājas Pedagoģijas akadēmijā.

Alnis Auziņš, plānā galdiņa urbējs, mākoņu stūmējs utt.:

— Pašvaldības vadītājs man pēdējā laikā it kā nejausi, garām ejot, piekodinājis: mūsu darbiniekiem nav jājaucas politikā. Tāpēc arī spēlēju šahu, jo, lai gan tur ir baltie un melnie, tās nav politiskas partijas.

Šaha ziņā man dzimusi viena milzīga, gandrīz traka iecere, bet tur vajag pamatīgi izpētīt un sagatavoties. Tā ka pajautāji man to nākamgad, ja visi būsim dzīvi. Un atcerēsimes galveno: baltie sāk un uzvar!

Redakcija

Ko tie nospriež, tas paliek

Pagasta padomē 2004. gada 20. decembrī

► Pirmpirkuma tiesības

Atteicās no pirmpirkuma tiesībām uz nekustamiem īpašumiem *Mūki* (1,3558 ha), *Lejaskalni* (1,52 ha), *Kante* (0,0765 ha un veikala ēka), *Akmentīni* (30,2 ha), *Ābolkalni* (18,7 ha), *Vecgrantiņi* (7,1 ha), *Bērskalni* (19,7 ha), *Ragavas* (45,0 ha), *Jānīši* (9,35 ha), *Andreji* (5,4 ha), kā arī no īpašuma *Ostes Kalnenieki* atdalāmā 8,5 ha zemes gabala, no *Kļavniekiem* atdalāmā 2,0 ha un no *Šlīteres Strautmaļiem* atdalāmā 8,7 ha zemes gabala.

► Bērnudārza veco logu stiklu pārdošana

Atļāva PII *Kurzemīte* pārdot nomaiņto logu stiklus par Ls 0,20 m².

► Atmiņu krājuma *Dundagas vidusskola - 60* izdošana

Nolēma atbalstīt grāmatas *Dundagas vidusskola - 60* izdošanu un finansēšanu no pašvaldības līdzekļiem un iekļaut avīzes *Dundadziņi* 2005. gada budžetā (Ls 2259,43). Grāmata ar bijušo audzētāju un skolotāju atmiņu tēlojumiem un fotogrāfijām būs vēsturiski dokumentēta liecība

par Dundagas vidusskolu un reizē lieliska piemiņas balva visiem salidzuma dalībniekiem 2005. gada rudenī. Grāmatu paredzēts iespiest 1200 eksemplāros, melnbaltu, ar cietu, krāsainu matēta lamināta vāku. Noteica grāmatas izplatīšanu par samaksu — Ls 2 par eksemplāru.

► Arodbiedrības kopīgums

Apstiprināja Latvijas Pašvaldību darbinieku arodbiedrības Dundagas pagasta padomes arodbiedrības organizācijas un Dundagas pagasta padomes kopīgumu.

► Atstarotāju iegāde

Iepazinās ar vidusskolas direktora Ulda Katlapa iesniegumu ar lūgumu, rūpējoties par bērnu drošību un satiksmes drošību, atbalstīt atstarotāju iegādi Dundagas vidusskolēniem. Naudas izteiksmē — 637 (skolēnu skaits) × Ls 0,60 = Ls 382. Uzdeva vidusskolas vadībai no vidusskolai paredzētā budžeta iegādāties atstarotājus.

► Zemes piešķiršana lietošanā

Saskaņā ar likuma *Par zemes refor-*

mas pabeigšanu lauku apvidos 2. pantu un iesniegtajiem pieprasījumiem piešķir pastāvīgā lietošanā 2,8 ha zemes saimniecības *Mazkalēji* paplašināšanai un 3,5 ha zeme saimniecības *Trimpus* veidošanai.

► Telpu nomas līgums ar pastu

Pagarināja nomas līgumu par pasta telpām Dundagas pilī līdz 2014. g. 31. decembrim.

► Projekts *Līvōd Rānda* — kultūrvēsturisks ceļojums līvu zemē

Atļāva izstrādāt tehnisko projektu *Ziemeļkurzemes muzeja* izveidei Dundagas pilī.

Nolēma iekļaut pagasta 2005. g. budžetā Ls 3738 līdzfinansējumu projektam.

► Nosaukuma piešķiršana

No īpašuma *Ostes Kalnieki* atdalāmajam 8,5 ha zemes gabalam piešķir jaunu nosaukumu *Mazkalni*. No *Kļavniekiem* atdalāmajam 2 ha zemes gabalam piešķir nosaukumu *Vējkalni*, no *Šlīteres Strautmaļiem* atdalāmajam 8,7 ha gabalam — *Līči*, no *Dzintariem* atdalāmajam 1 ha — *Laukozoli*.

Īpašumam *Kante* piešķir nosaukumu un adresi *Pils iela Krustceles*.

► Ūdenssaimniecības attīstība

Nolēma noslēgt sadarbības līgumu ar Vides ministriju projekta *Ūdenssaimniecības attīstība 14 Kurzemes reģiona pašvaldībās* īstenošanai Dundagas pagastā. Apstiprināja SIA *Ziemeļkurzeme* rīkotājdirektoru Gati Ralli par sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja pārstāvi, bet izpilddirektoru Andri Kojro — par pašvaldības pārstāvi vadības grupā.

► Tirdzniecības atļauja

Atļāva SIA *Karlito* veikt mazumtirdzniecību ar alkoholiskajiem dzērieniem tirdzniecības vietā *veikalā Karlito* Pils ielā *Krustceles* un saņemt licenci *Akcizēto preču pārvalde*.

► Individuālā darba atļauja

Atļāva nodarboties ar individuālo darbu: Ievai Freimutei ar psihologa pakalpojumiem, Kaivai Jurčai ar šūšanas pakalpojumiem, Ivaram Dambergam ar galdniecības un celtniecības remontdarbu pakalpojumi, Andrim Vitmanim ar traktortehnikas pakalpojumiem, Vinetai Šenbergai ar friziera pakalpojumiem, Laurai Šteinbergai ar piena pārraudzību, Dacei Grīnertei ar aušanas pakalpojumiem un Andrim Birziņam ar mežizstrādes darbiem.

► Jaunbūves

Atļāva īpašniekiem izstrādāt tehnisko projektu pirts būvniecībai *Puiškalnciema Senķos* un *Muņu Mazkalējos*.

► Dalība LEADER projektā

Nolēma piedalīties kopīgā pašvaldību sadarbības apvienības *Ziemeļkurzeme* projektā *LEADER* (saīsinājums no franču valodas *Mērķtiecīga un koordinēta rīcība lauku ekonomikas attīstībai*). Projekta mērķis ir veicināt ilgtspējīgu vietējo attīstību lauku teritorijās, paaugstinot vietējo cilvēku un organizāciju prasmes un pieredzi. Apstiprināja Raiti Sirkelu par pārstāvi no pašvaldības puses *Vietējās rīcības grupas* veidošanā.

► Dienakts grupa bērnu dārzā

Iepazinās ar darba grupas aprēķinu un lietderības apsvērumiem par diennakts grupas atvēršanu pirmskolas izglītības iestādē *Kurzemīte*. Bērnu vecākiem izdalītas 96 aptaujas anketas, atpakaļ saņemtas 85. Nepieciešamība pēc diennakts grupas izteikta 12 anketās, no kurām pamatojums "darba dēļ" ir 6 anketās. Aprēķins rāda, ka diennakts grupai vajag Ls 6240. Tik mazam bērnu skaitam tas nav rentabli.

Priekšlikumu par diennakts grupas izveidi noraidīja.

... 2005. gada 17. janvārī

► Pirmpirkuma tiesības

Atteicās no pirmpirkuma tiesībām uz nekustamiem īpašumiem *Čakstītes* (15,7 ha), *Valpenes krogs* (10,9 ha), *Skudrītes* (27,8 ha), *Tineva* (24,3 ha), *Trijozoli* (10,5 ha), *Kārlēni* (5,58 ha), *Kārkliņi* (18,85 ha), *Irbītes* (7,7 ha), *Maijas Dižklajumi* (7,5 ha), *Daugas* (23,0 ha) un no īpašuma *Šķībragi* atdalāmā 17,0 ha zemes gabala.

► Volejbūms 2005

Nolēma piešķirt Ls 300 sporta pasākuma *Volejbūms 2005* rīkošanai 4. VI un izdevumus iekļaut 2005. gada sporta budžetā.

► Teritorijas plānojums

Apstiprināja sagatavoto teritorijas plānojuma redakciju un nolēma to nodot izskatīšanai Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā atzinuma saņemšanai.

► Māja Maija ielā 1

Maija ielas 1 iedzīvotāji lūguši piešķirt līdzekļus mājas reģistrācijai zemesgrāmatā.

Tā ir par pajām privatizēta 24 dzīvokļu māja, kas atrodas uz īpašnieka zemes. Lai iedzīvotāji sakārtotu savas īpašuma lietas, tā jāieraksta zemesgrāmatā.

Saskaņā ar Centrālās dzīvojamā māju privatizācijas komisijas norādījumiem pagasta privatizācijas komisijas uzdevums ir veicināt privatizācijas procesus šajās mājās, t.i., privatizācijas komisija veic organizatorisko darbu:

- noskaidro zemes īpašumattiecības zem dzīvojamās mājās;
- sagatavo un izsūta paziņojumus iedzīvotājiem par likuma prasībām, sapulces organizēšanu, pilnvarotā pārstāvja vai komisijas pilnvarojuma noformēšanu, mājas izdevumu apmaksu zemes piesaistes un inventarizācijas lietas u.c. pasūtīšanai ierakstam zemesgrāmatā;
- ja paju māja ir uz privātpašnieku zemes, komisija veic izziņu sagatavošanu, lai sapulces pilnvarotais māju ierakstītu zemesgrāmatā.

Izdevumi, kas saistīti ar ēku ierakstīšanu zemesgrāmatā, jāsedz ēkas īpašniekiem.

Ēkai nepieciešamais zemes gabals uzmērīts 1997. gadā (iedzīvotāji samaksājuši Ls 60). Tagad plāns jākorrigē, jo pa šo laiku mainījušās mērniecības instrukcijas. Paredzami Ls 30 izdevumi.

2001. gadā iedzīvotāji samaksājuši Ls 20 par ēkas inventarizācijas lietas ievadīšanu datorā. Pēc pašreizējām Valsts Zemes dienesta (VZD) instrukcijām mājai jāveic pilna atkārtotā tehniskā inventarizācija. Decembrī no VZD saņemta izdevumu tāme — Ls 240,18.

No 2002. gada 20. jūnija līdz 2004. gada rudenim tika veikti paraksti no dzīvokļu īpašniekiem par kopīpašumā esošās dzīvojamās mājas sadalīšanu dzīvokļu īpašumos. Aizkavēšanos radīja tas, ka 15. dzīvokļa īpašnieks nav noslēdzis notariāli apstiprinātu vienošanos.

Padome noraidīja lūgumu reģistrēt māju zemesgrāmatā par pašvaldības budžeta līdzekļiem, jo māja Maija ielā 1 nav pašvaldības īpašums.

► Zemes piešķiršana lietošanā

Saskaņā ar likuma *Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos* 2. pantu un iesniegtajiem pieprasījumiem piešķir pastāvīgā lietošanā 4,2 ha zemes ēku *Muņu kompleks* uzturēšanai.

► Paliņu pļavu atjaunošana

Nolēma uzsākt sadarbību ar Latvijas Dabas fondu projektā *Paliņu pļavu atjaunošana*. Projekta aktivitātes notiks Raķupes ielejas dabas lieguma teritorijā.

► Individuālā darba atļauja

Atļāva nodarboties ar individuālo darbu: Aigaram Višņevskim ar apavu remontu, Baibai Ansbergai ar zobārstniecības kabineta sanitāres pakalpojumiem, Zanei Ludevikai ar juveliera pakalpojumiem.

► Zemes transformācija

Atļāva īpašuma *Tierķi* zemes gabalā ar kadastra Nr. 8850-017-0151 lauksaimniecībā izmantojamo zemi transformēt meža zemē.

► Nosaukuma piešķiršana

No īpašuma *Šķībragi* atdalāmajam 17 ha zemes gabalam piešķir jaunu nosaukumu *Ragi*.

► Stundu kavējumi skolā

Iepazinās ar skolotājas Sarmītes Dinsbergas sagatavotajiem pārskatiem par Dundagas vidusskolas skolēnu neattaisnoti kavētajām stundām decembrī un kopā pirmajā semestrī.

Uzdeva sociālajam darbiniekam kopā ar pašvaldības policistu apsekot tās ģimenes, kuru bērni kavē skolu vairāk par 10% no kopējā stundu skaita.

► Dzīvokļu lūgumi

Iepazinās ar Sociālā dienesta dzīvesvietas apsekošanas aktiem tiem pagasta iedzīvotājiem, kuri lūguši ierādīt viņiem apdzīvojamo platību.

Secināja, ka pagasta padomei nav precīzas uzskaites par pašvaldības rīcībā esošo dzīvojamā fonda daudzumu un tā stāvokli. Piecus dzīvokļu lūgumus noraidīja. Divas personas ir uzņemtas dzīvokļu piešķiršanas uzskaitē.

Nolēma inventarizēt pašvaldības dzīvojamo fondu, kā arī noteikt pašvaldības mājās īres maksu.

Protokolus pārlūkoja Aivars Miška

Par Mājām un mājniekiem domājot

22. janvārī bērnu dienas centrā *Mājas* notika otrā apspriede. Var saukt arī par *smadzeņu vētru* vai semināru. Būtība bija: kopā ar uzaicinātajiem deputātiem, izpilddirektoru Andri Kojro, Veselības un sociālās palīdzības centra vadītāju Valdi Randi un sākotnējās iniciatīvas grupas biedriem atskatīties uz dažos mēnešos paveikto un apspriest centra nolikuma melnrakstu. Apspriedi tāpat kā pirmajā reizē vadīja vides speciāliste *Iveta Teibe* (pašlaik strādā Vides ministrijā).

Vispirms Alfa Auziņa un Andra Ratkeviča iepazīstināja ar centra līdzšinējo darbību. Darbojas floristikas pulciņš, piektdienās zēniem koka matniecības māku ierāda ģirts Freibergs un Tālis Frišenfelds — *Mājās* pajumti radis Eiropas Savienības *Phare* un Latvijas sabiedrības integrācijas fonda projekts *Lībiešu kultūrvides elementu kopšana Ziemeļkurzemes amatniecībā un ainavā*. Tāpat bērniem iespējams apgūt pīšanas, datorgrafikas un šaha spēles pamatus, piedalīties *Bībeles stundā*.

Kopīgiem spēkiem apspriedām centra darbības nolikumu un ieviešām vairākus svarīgus papildināju-

mus. Aldons Zumberts uzstājoties izteica visu kamatniecības māku ierādātā *deputātu viedokli*. Protī, nolikums ir ļoti svarīgs dokuments, jo no tā pilnīguma vai nepilnīguma pagasta runas vīri lems, vai šādam centram ir jēga, tātad, vai darbiniekiem piešķirt atalgojumu vai ne.

Izvērtās diezgan rosīga domu apmaiņa. Vērtīgus priekšlikumus izteica Randes kungs — padomāt, kā centra darbā vairāk iesaistīt dažādus speciālistus.

Izglītībā un audzināšanā (arī par šiem jēdzieniem uzskati dalījās) izmērīt vai nosvērt gaidāmo sasniegumu (*produktu* jeb *rezultātu*, mūsdienu valodā izsakoties) nav tik vienkārši kā ražošanā. Izkristalizējās viedoklis:

pat tad, ja izglītības jomā notiek labvēlīgas pārmaiņas, pēc pusgada — gada rezultāts vēl nav skaidri un gaiši

samanāms. Būtu jau brīnīšķīgi, ja centrā pa vienām durvīm ienāktu zvērīnāti palaidņi, bet pa otrām izietu balti eņģeļi.

Kāpēc vajadzīgas *Mājas*? Tāpēc, ka daudziem šīs sajūtas pietrūkst. Tāpēc, ka savulaik sacelti daudzdzīvokļu nami un izjaukti iepriekšējo laiku dzīves ritums. Tāpēc, ka skolās pa lielai daļai iznīcināta interese izglītība. Iemeslus varētu minēt vēl un vēl, bet galu galā *Mājām* tādēļ vien vajadzētu pastāvēt, ka te mājvietu radis cilvēks vārdā Aksana Sūniņa.

Protams, arī Aksanai nav izdūguši spārniņi. Toties viņa dažu mēnešu laikā iemācījusies to, ko nav apguvusi iepriekšējos gados, proti, uzrakstīt savu vārdu un uzvārdu. Bet pats svarīgākais — te Aksanu redz un mācās pieņemt nākamās dundadziņieku paaudzes. Ceru, ka no pašreizējiem *mājniekiem* varētu pa lielai daļai izaugt cilvēki, kas nedomās *aizliegt, izolēt, sodīt* un tamlīdzīgās kategorijās. Tas tad varētu būt *Māju* ražotais produkts.

Alnis Auziņš

Jaunie pabalsti

No 2005. gada 1. janvāra valsts sāk izmaksāt palielinātu bērna kopšanas pabalstu bērniem līdz gada vecumam. Pabalsta apjomu aprēķina, ņemot vērā viena no vecāku veiktās iemaksas valsts sociālajā budžetā 12 mēnešu laikā. Laiku sāk uzskaitīt 3 mēnešus pirms bērna piedzimšanas. Maksimālā summa, ko var saņemt viens no vecākiem, ir Ls 392, minimālā — Ls 56 vai Ls 50 (ja persona nav uzskatāma par darba ņēmēju vai pašnodarbināto).

Bērna kopšanas pabalstu veido divas

daļas — 50 lati ir tā daļa, kas domāta tieši bērnam. Tā ir vidējā summa, par kuru var iegādāt mēnesī nepieciešamo bērnam līdz gada vecumam.

Otra pabalsta daļa ir finansiāla kompensācija bērna kopējam. Ja vecāks, kas ir strādājis, maksājis nodokļus un saņēmis algu, tagad atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā, šī pabalsta daļa ļauj ģimenei daļēji saglabāt materiālo stāvokli. Pabalsta saņēmējs nedrīkst stāties darba attiecības, pretējā gadījumā zaudē bērna kopšanas pabalstu.

Dace Bergmane, sociālā darbiniece darbā ar bērniem un ģimenēm

Ūja, vējš!

Pēc viesuļvētras

Vētra, stihija, nepārvarama vara... Lai kādus vārdus mēs arī lietotu, naktī no 8. uz 9. janvāri lielā daļā Latvijas krietnu postu nodarīja sen nepieredzēta spēka vējš. Tas pavisam tieši skāra mūsu pagastu — ar postījumiem sakaru līnijās, mežos, ar traucētu satiksmi ceļos. Kā ar to tikām galā, ko no tā varam mācīties? To jautāju vairākiem cilvēkiem, ko vētras sekas bija skārušas ļoti tieši.

► Gunārs Laicāns, pagasta padomes priekšsēdētājs: — Draudošās briesmas mēs neuztvērām nopietni nevienā līmenī — ne valsts, ne pašvaldības, ne atsevišķi iedzīvotāji. Secinājumu tagad daudz.

Izrādās, varam palikt bez sakariem un informācijas. Izrādās, valstī kopumā nav skaidrs, kā tādus gadījumus rīkoties. Kā te lai neatceras civilo aizsardzību, kas to mācīja!

Visai ievērojami zaudējumi mūs pagastā ir SIA *Dundaga*, bet kopumā visvairāk cietusi mežu nozare.

Reizē jāuzsver daudzu mūsu cilvēku prasme ātri pieņemt lēmumus un rīkoties. Laba sadarbība ar elektrīkiem ļāva Dundagas centrā ātri atjaunot strāvas padevi. Prasmīgi darbojās VSPC un Attīstības nodaļas darbinieki. Pēdējie pat rīkoja dežūras, lai sargātu aparāturu. Cik man zināms, tad nekā īpašs pa vētras laiku un pēc tam nav nolaupīts, netālu no *Kubaliem* vietējie iedzīvotāji iztraucējuši vadu zaļus.

Morālais kaitējums — noliektais luterāņu baznīcas torņa gailis, kas tomēr varonīgi cīnījās ar vētru.

► Andris Kojro, izpilddirektors: — Brīdinājumu par vētru visi dzirdējām laikus. Bet lielākā daļa neiedomājās, ka vējš pūtīs ar tādu spēku.

10. janvāra rītā Dundagas centrā bija redzams, ka daudziem malkas šķūnīšiem noplēsti jumti, no *Mazās skolas* jumta norautas dažas šīfera plāksnes, bet izcilāts viss jumts. Ar laiku tur varētu tecēt ūdens. Jādama, kā novērst. Frīdmanu mājai gandrīz pilnībā norauts metāla jumts.

Pie daudzām mājām nogāzti koki. Egles izrautas ar visām saknēm. Par laimi neviens koks nav nodarījis postu mājām. Protams, sagāzti elektrolīniju un telefonu līniju stabi, sarauti vadi. Galvenie postījumi ir mežiem.

No pirmdienas devāmies palīgā Dienvidu elektriskajiem tīkliem (DET) atbrīvot no kokiem augstsprieguma līnijas, lai pēc iespējas ātrāk atjaunotu elektrības padevi vispirms centrā, tad tālāk. Speciālistu klātbūtnē strādāja arī mūsu sabiedriskā darba veicēji un brīvprātīgie ar saviem motorzāģiem.

Jau otrdien pagastmājā un citur centrā parādījās elektrība.

Protams, darbs ar kokiem būs ilgs. Vēl vakar palīdzējām DET vīriem attīrīt zemsprieguma līnijas, šie darbi turpinās (saruna 20.1 — A.A.).

Secinājumi. Meteorologu brīdinājumi jāņem vērā. Iespējams, ka speciālajam dienestam vajadzēja skaidrot un uzsvērt, ka vēja ātruma sasniedzot ap 25 m/s, jau lūzt koki. 30 m/s stiprs vējš nes pa gaisu jumtus, rauj kokus ar visām saknēm. Iepriekš jāveic piesardzības pasākumi, nedrīkst atstāt mašīnas zem kokiem. Vēlreiz rūpīgi jāapsver lielo koku esamība pie ceļiem.

Strāvas trūkuma gadījumā pašvaldības iestāžu darbiniekiem jābūt gataviem pašiem nosargāt īpašumu.

Īpašais stāvoklis radīja arī pārdomas par generatora nepieciešamību. Daudzdzīvokļu mājās dažas stundas pēc tam, kad pazūd elektrība, izbeidzas ūdens. Tātad nevar darboties arī kanalizācija. Manuprāt, SIA *Ziemeļkurzeme* ģenerators būtu nepieciešams, to varētu iegādāties, liekot kopā SIA un pašvaldības līdzekļus. Tas jāparedz budžeta vēlmju

sarakstā. Ģeneratoru varētu izmantot parastos apstākļos apgaismošanai tajās vietās, kur nav strāvas padeves. Savukārt krīzes situācijās ģeneratoru varētu izīrēt kādam zemniekam.

Zaudējumi. Lielākā nelaime ir izpos-

► Vējš gāzīs kokus, stabus, žogus un vārtus. Arī Kužnieku kapos.

► Bez zāģa nekust! Šādi skati 9. 1 rītā bija daudzviet.

► Andreja Upīša ielā vējš nocēlis malkas šķūnīšim jumtu, apvēršis to otrādi un uzsedinājis kaimiņa augļu kokiem.

Ivara Šleimera un Andra Kojro foto

tie meži, bet zaudējumus precīzi nesam apzinājuši. Kritušie koki nekavējoties jāsavāc. Bojātas vēl atsevišķas ēkas, cietusi katlu māja Brīvības ielā. Un lielie, vēsturiskie koki pils parkā — to zudums ir arī morāls zaudējums.

► Ojārs Ozoliņš, valsts akciju sabiedrības *Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs* Dundagas radio un televīzijas stacijas vadītājs:

— IKamēr nekā īpašs neatgadās, tikmēr ir labi, kā ir. Gan pie mums, gan citur līdzīgās stacijās bija paredzēts uzstādīt dīzeļus, taču uzskatīja, ka tas nav nepieciešams. Viesuļvētra pierādīja, ka ir. Acīmredzot tagad mums sūtīs lietotu, bet gana jaunu un labu dīzeli no Alūksnes. Tad pret strāvas pārtraukumiem būs nodrošinājušies.

Kad naktī no 8. uz 9. janvāri pazuda elektrība, tad ar akumulatoru palīdzību mobilie sakari noturējās līdz sešiem no rīta, bet līdz 12 mūsu pašu sakari ar Rīgu. FM diapazonā ar ļoti kvalitatīvu uztvērēju kaut ko varēja saklausīt. Daudz maz varēja uztvert SWH radio no Ventpils.

Tukšais laiks ilga līdz pirmdienai, 10. janvārim, pulksten 11.

Jāatzīst, ka dīzeli līdz šim īpaši nebija pieprasījuši. Neticējām, ka tik nopietna dabas stihija varētu būt.

Domāju, ka parastajiem cilvēkiem tas pārāk lielas neērtības neradīja. Pietrūka informācijas, sakaru, visvairāk —

dažiem speciālajiem dienestiem.

Mācību esam guvuši un secinājumus izdarījuši.

► Valdīs Rande, Veselības un sociālās palīdzības centra vadītājs:

— Gribu iemest nelielu akmentiņu gan savā, gan pašvaldības dārziņā. Par gaidāmo vētru zinājām. Vajadzēja pirms tam sapulcināt struktūrvienību vadītājus, brīdināt un pajautāt, vai padotie zina, kā rīkoties. To diemžēl neizdarīja ne pašvaldība, ne es — par spīti savai lielajai pieredzei.

Kad pirmdien (10. 1) pēc vētras ieradās darbā, nopriecājos, ka mani darbinieki jau reaģējuši. Lielākās problēmas, kas mūsu iestādei rodas, pārtrūkstot elektrības padevei, — nav siltā ūdens un nav nodrošināta ēdināšana. Bet ma-

džēja. Dziļos laukos cilvēki pieraduši nodrošināties visādiem gadījumiem.

Vēlreiz pateicos saviem darbiniekiem par attapību! Savukārt pašvaldībai: ja nākotnē tā kļūtu bagātāka, tad jādama par ģeneratora iegādi.

► Alda Šperliņa, z/s *Plaģi* īpašniece:

— Mūsu piensaimniecība necieta nemaz. Abām ar meitu tikai rokas sāp, jo no svētdienas līdz piektdienai govīs slaucām pa tēvutēvu modei. Mūsu piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība bija reaģējusi laikus, vienu dienu izlīdzēja tukumnieki, un mūsu pienu savāca paredzētajā laikā. Ūdeni mums allaž piegādā triecis.

Vienīgi žēl par nolauztajām liepām, par graviņņu, kas pilna ar eglēm.

► Aigars Zadiņš, z/s *Jaunsniķeri* īpašnieks:

— Braucu meklēt ģeneratoru, bet, kamēr to atradu un atgādāju, tikmēr jau mums bija pievienota strāva. Ģenerators noderēs nākotnē. Ūdeni vedām klāt ar mucām. Kopumā piensaimniecībā zaudējumi niecīgi. Vislielākais posts mežam, sevišķi, kur retināts.

► Gatis Ralle, SIA *Ziemeļkurzeme* ūdenssaimniecības struktūrvienības rīkojotājs:

— Vētras laikā apgādājām centra iedzīvotājus ar ūdeni apmēram līdz deviņiem svētdienas (9. 1) rītā. Pārtrūkstot elektrības piegādei, apkure pārtrūkst uzreiz. Ar ar ūdeni nakts laikā iedzīvotājus varam nodrošināt apmēram 12 stundas, dienas laikā — 4 līdz 6 stundas. Tas atkarīgs no patēriņa.

Kad īstenosim jauno ūdensapgādes projektu, ko paredzēts sākt nākamgad, ūdenstorni vairs neizmantosim, turklāt mūsu ūdenssaimniecībai būs pašiem sava elektroapgāde. Tas nozīmē, ka parastajos apstākļos lietosim strāvu no tīkla, bet, pārtrūkstot elektropadevei, piecu sekunžu laikā automātiski pie-

Vējgāztie un lauztie koki no mežiem jāizvāc!

Mežiem Dundagas pagastā janvāra vētra nodarījusi postījumus aptuveni 80 tūkstošu kubikmetru apjomā. Pārsvārā bojātas neseno koptas egļu un priežu audzes, kā arī izcirtumiem piegulošās mežaudzes. Lai izcirstu vējā gāztos un lauztos kokus, nepieciešams izņemt ciršanas apliecinājumu mežniecībā.

Mežu īpašniekiem savi meži jāapsako. Ja konstatē postījumus, jāaicina mežsargs, lai aptuveni fiksētu vējā gāzto un lauzto koku apjomu. Tad īpašniekam jāraksta koku ciršanas pieteikums, bet mežsargam — ziņojums par mežaudzes apsekošanu. Mežniecībā pieņem lēmumu, kāds cirtes veids (sanitārās izlases vai sanitārās kailcirtes) nepieciešams bojāto koku izciršanai. Sanitārās kailcirtes gadījumā nepieciešama iestigotās platības skice,

slēgsies ģenerators. Tā ir Eiropas Savienības prasība. Diemžēl siltumapgādi bez elektrības nevarēsim nodrošināt.

Šādi lieli negadījumi vedina izdarīt secinājumus. Kā labāk varētu sagatavoties? Ģeneratoru iegāde ir visai dārga, tomēr pašvaldībai, piensaimnieku kooperatīvajai sabiedrībai un lielāko zemnieku saimniecību īpašniekiem šo iespēju derētu apsvērt.

Miervaldis Ceimura kungs iesniedza pašvaldībai priekšlikumu krīzes brīžos izmantot Pāces HES jaudu. Diemžēl tā ir pārāk niecīga, gandrīz viss ieguvums pazustu jau pa ceļam līdz Dundagai.

► Guntis Pirvits, piensaimnieku kooperatīvās sabiedrības *Dundaga* vadītājs:

— Lielu zaudējumu mums nav, jo nebija lielu uzkrājumu. Elektrības trūkums, par laimi, iekrita tieši svētdienā. Pirmdien priekšpusdienā elektrība jau atjaunojās.

Vēl pirms dažiem gadiem izmantojām divas elektrolīnijas. Šādos gadījumos otrā līnija mums lieti noderētu. Diemžēl tas vairs nav iespējams.

Iegādāties pašiem ģeneratoru ir pārāk dārgi. Cita lieta, ja šim nolūkam varētu dabūt subsīdijas.

Viens secinājums: gar elektrolīnijām derētu attīrīt platākas joslas.

► Andrejs Lankelis, specializētā valsts sociālās aprūpes centra *Dundaga* direktors:

— Vētra mūs skāra visai maz. Lielākā nelaime ar jumtiem — papostīja garāžai, saimniecības ēkai norāva. Labi, ka necieta dzīvojamā ēka. Kopējie zaudējumi ap Ls 500. Šīs aplēses esmu aizsūtījis Labklājības ministrijai. Labi, ja valdība varēs ko atļūdināt, ja ne, tad būs jāizlīdzas ar pašu rezervēm.

Lielākās grūtības sagādāja elektrības un sakaru trūkums. Īpaši nepatīkami pārsteidza tas, ka nedarbojās mobilais telefons. Iesaistījām visus savus darbiniekus, un viss bija kārtībā. Mums līdztekus elektriskajai plītij ir gāzes plīts, izmantojām to, kā arī divas savulaik uzmūrētās malkas plīti, uz kurām papildus vārijām ūdeni trauku mazgāšanai un tējai. Ūdeni nesām no akas ar spaiņiem. Apkuri kā parasti nodrošināja malka. Paldies sadarbības firmām, kas bieži pieveda svaigus produktus.

Uzreiz iegādājāmies sveces un baterijas. Taisnība, sveces mūsu apstākļos rada paaugstinātu bīstamību, par laimi, nekā slikts nenotika. Par to arī liels paldies visiem mūsu darbiniekiem. Elektrība atjaunojās 12. janvāra vakarā.

Alnis Auziņš

Kužnieku kapu vārtu stabiem nepieciešamas divas 5 m garas ozola brusas (20 x 20 cm). Lūdzam par piemērotiem materiāliem zvanīt Ivaram Abajam (mob. tālr. 6514118).

Ēriks Bērzkalns,
Ezeru mežniecības mežzinis

Ciemos

KLĀRMUIŽA

Savdabīgs ciems, kura pagātni varētu saukt arī par *Prometeju* vēsturi. Augsnes īpatnību dēļ jau no diezgan seniem laikiem te slējušies ķieģeļu ceplī. Tās pašas lauksaimniecībai liesās zemes dēļ kopsaimniecību laikos Klārmuižu kolhozs nemaz nav iekļāvis savā teritorijā. Unikāls gadījums.

Kas tagad palicis no *Prometeju* godības? Ēkas Dundagā no *Prometeju* ķieģeļiem, dažas fotogrāfijas un atmiņas.

NO F. ĪVNIKA
PAGASTA APRAKSTA

Jaunsaimniecības: *Baidiņi, Bērznieki, Burtņieki, Caunas, Dambiņi, Dižkuģnieki, Jaundruvas, Kārkli(-ņi), Klāras, Klintis, Kraujas, Ozolkalni, Ozolvalki, Pļaviņas, Pļavnieki (Pļaviņi), Prometeji, Roņi, Rožlejas, Ziediņi, Smiltiņi.*
Ķieģeļnīca *Prometejos*.

NO SENIEM LAIKIEM

Ruta Andrejeva (Einfelde), dz. 1945. gadā, dzīvojuši *Prometejos* līdz 1963. g.: "Klārmuižu sāka celt barons savai diloņslimajai meitai Klārai, lai viņai būtu dzīves vieta labākā gaisā, nevis pils mūros. Bet, kamēr cēla, tikmēr Klāra nomira. No celtā palika mājas *Klāras*. Tagad tur tikai drupas un mežs. Baronam tajā vietā bija arī kumeļu audzētava. Mamma atcerējās, kā, maziņa būdama, redzējusi divmetrīgus žoga mietus. Tur strādāja vietējie iedzīvotāji par kalpiem."

Artūrs Grenenbergs, dz. 1925. gadā *Jaungrāveros*, kur dzīvo joprojām: "Klāra bijusi muižnieka meitas vārds."

Marija Dišlere, (Valerte), dz. 1943. g., no 1943. līdz 1949. g. un no 1963. līdz 1977. g. dzīvojuši *Ozolvalkos*: "Iepriekš mūsu ciemā muiža arī bijusi. Bija saglabājies liels mūris, tā paliekas vēl joprojām ir. Tagad tur vasarā tāda zāle, ka netikt klāt."

R.A.: "Mans vecaistēvs Kārlis Hans nāca no Vecauces puses. Jaunībā viņš bija izmācījies par ķieģeļu meistaru un nosūtīts uz Dundagas ķieģeļnīcu pie barona. Tas bija ap 1900. gadu. Kārlis bija jauns, neprecējies puisis. Toreiz blakus *Prometejiem*, turpat pāri ceļam, bija vecais ķieģeļu ceplis. Vēl vecākos laikos pie *Kaļķupes* bijusi ķieģeļnīca. Visā Klārmuižā ir māls."

1924. gadā Kārlis Klārmuižā nopirka 22 ha zemi. Tur bija mežs virsū kā citur. Vectēvs to nolīda un sāka celt savu ceplī. Viņš ļoti saprata to lietu, un ķieģeļu ražošanu veicās. Strādāja vietējie ciema iedzīvotāji.

Māju nosaukumu izraudzījās vecaistēvs. Darbs saistījās ar uguni, un *Prometejs* pēc leģendas bija atnesis cilvēkiem uguni. Kārlis bija izglītots, prata četras valodas: latviešu, lietuviešu, vācu un krievu. Citi viņa brāļi bija izmācījušies par stikla pūtējiem un strādāja *Stiklos*, bet 30. gadu beigās aizbrauca uz Vāciju, jo sievas bija vācietes.

Vecā māja nav saglabājusies. Jauno māju nemaz neuzcēla, tā, kurā dzīvojām, bija pagaidu māja. Vispirms steidza uzbūvēt ražošanas ēkas."

Danuta Skrible (dz. Štrandere, Kārļa Hana mazmeita), no 1965. līdz 1971. gadam dzīvojuši *Prometejos*: "*Prometeji* bija pagaidu māja. Dziļā aka (metrus 15), mūrēta no pašu ražotajiem ķieģeļiem, atradās tālu no mājām. Bērniņā prasīju, kāpēc tik tālu un kas plāv par akmeņiem. Man skaidroja, ka tur gribējuši celt īsto māju, bet uznācis karš un vācieši aizveduši kokmateriālus. Aka tāpat rakta tuvumā iecerētajai mājai. Bija sastādītas ābeles, egles."

A.G.: "Senos laikos bija tāda himna par to pusi:

*Laugal Mirdzai grēk ir daudz,
Dievs, sargā viņas pašnāvnieku draudz',
Līdz kāds no viņas vaļā ticis,
Steidz šurpu cits ar vārdu Fricis.
Bet arī Jaunzeme Ausma nav bešā,
Tai nav mīlestība svešā,
Tā pat pret spožām poģām nenobāl.*

Agrāk tādu pantiņu skaitīja." (Jādomā, dziesma bijusi krietni garāka, ja reiz ciemā bijušas 20 mājas. — Aut.)

Klārafelde.

■ Klārmuiža 1911. gadā. Foto no Kubalu skolas-muzeja krājuma

LATVIJAS LAIKI

R.A.: "Mammas mamma bija nomirusi, kad manai mammai bijuši 12 gadi, un mamma likusi palīdzēt tēvam izskolot pārējos trīs bērnus. Mamma palika neizglītota, jo līdzēja savam tēvam darbos."

Viena mammas māsa, Olga, vēlāk aizbrauca uz Brazīlijas kafijas plantācijām. Pēc tam atrakstīja, kā braukusi vecā kuģī un ka trīs gadus par to bijis jāatstrādā. Sākās karš, viņa palika turpat, neapprecējās. Brālis Haralds bija jaunāks par mammu un

■ 20. gadi. Kārlis un Bille Hani ar bērniem Olgu, Bertu (vēlāk Rutas Einfeldes Andrejevas māte) un Haraldu. Vilma vēl nav dzimusi.

māsa Vilma vēl jaunāka. Māsa izmācījās vispirms angļu institūtā, pēc tam par zīmētāju."

Lilija Freija (Zvejniece), dz. 1927. g., kopš dzimšanas līdz 1964. gadam dzīvojuši *Kraujās*: "Mēs bijām dažus kilometrus no *Prometejiem*. Es tur nestrādāju, no mūsu dzimtas arī neviens. Tēvs Eduards Klārmuižā bija ienācis kā jaunsaimnieks, kad dalīja muižas. Mums bija 20 ha zemes kā daudziem. Turējām trīs četras slaucamas govīs, cūkas, aitas, vistas. No

labības padēvās auzas, vēl arī ziemas kvieši. Uz kūts bija rakstīts 1924. gads. Dzīvojamā māja arī celta ap to laiku.

[Kārlim] Laugalam [*Baidiņos*] kā galdniekam bija 2 ha — amatnieka zeme. Vietējie brauca pie Laugala iegādāties viņa darbus un maksāja gan naudā, gan graudā. Viņam bija divas gotiņas."

A.G.: "Viens Feltners no *Burtņiekiem* bija mūrnieks, mums arī mūrēja."

L.F.: "Zeme Klārmuižā bija švaka, neauglīga, lielākoties māls. Bet, ja strādāja, tad iztikt varēja. Viena daļa dzīvoja tā, ka knapi maizei iznāca. Labāk saimniekoja [Kārlis] Valerts [*Ozolvalkos*], mans tēvs un [Kārlis] Freibergs [*Dižkuģniekos*]."

D.S.: "Spriežot pēc zāles un augiem, tieši *Prometejos* bija visvārgākā augsne."

A.G.: "Nekas te lāgā neizauga, te daudzās vietās māls, ne tikai pašos *Prometejos*."

R.A.: "Zeme Klārmuižā bija liesa, tur pārsvarā auga tikai auzas. Ar lauksaimniecību *Prometejos* tikpat kā neno- darbojās. Drusku lopus turēja pašu vajadzībām, kartupeļus audzēja. Pat ar bitēm paši neno- darbojās."

M.D.: "Mans tēva tēvs Teodors Valerts cīnījās Pirmajā pasaules karā un pēc kara ieguva te zemi jaunsaimniecībai, 20 ha. Tā bija pilnīgi tukšā vietā.

20. gadu sākumā uzcēla māju, stalli un klēti, visu zem viena jumta. Uz mājas no ārpuses bija piestiprināta plāksnīte ar skaitli 1924, acīmredzot tad bija beiguši būvēt. Tēvs Andrejs jaunībā strādāja par puisi *Slakteros*, lai pelnītu naudu savas mājas celtniecībai. Pa ziemu gāja mežā pelnīt līdz pat 1941. gadam.

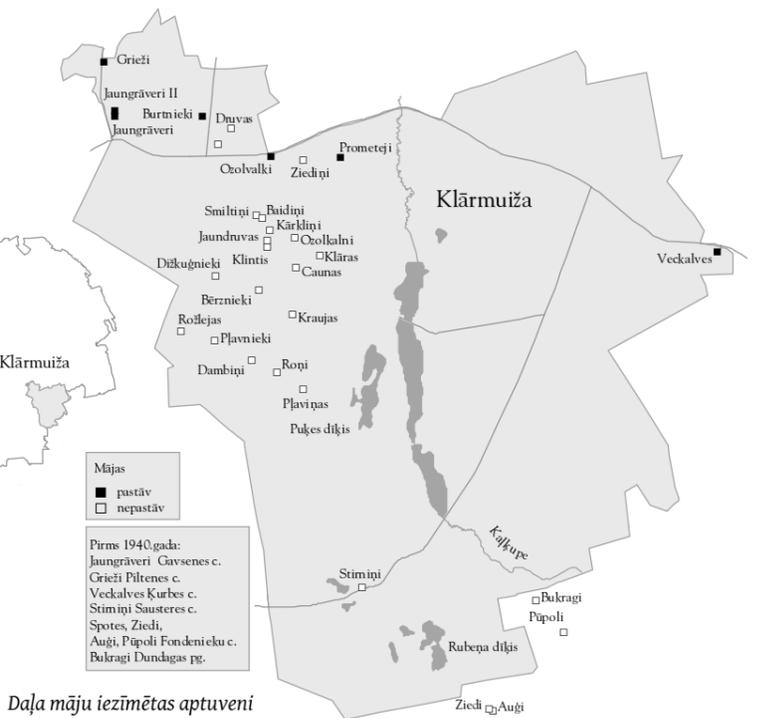
Es piedzimu kā trešais bērns.

Zeme te bija smaga, māls visā ciemā, to vajadzēja prast apstrādāt. Tāpēc lauku ara no vidus un tālāk uz katru pusi, vidū izraka grāvīti. Tādu apstrādi pie mums sauca par birzīm. Mums druvā bija četras birzis. Ja uzartu kā parasti, kā visur, tad mums nekā neizaugtu. Viss noslīktu. Bet tā — ūdens notecēja nost. Gar malu gan nebija ražas, toties vidū bija. Druva bija diezgan liela. Nākamā birzi taisīja atkal no vidus.

Tā visi mūsu kaimiņi darīja, un tajos laukos birzis vēl joprojām var redzēt. Vislabāk padēvās auzas, ziemas kvieši un rudzi. Kartupeļus tikai divās vietās varējām stādīt. Ļoti daudz bija jāmēslo. Vectēvs veda kūdru, ko ieara zemē.

Ciemā trūka smilts. Vēlāk kolhoza laikā veda no Pāces. Lauki bija bez akmeņiem. Es sava tēva laukā atradu tikai vienu! Tāpēc mājas lielākoties bija celtas bez pamatiem, bez fundamenta. Vienīgi Matildai Čaunai [*Kārklīnos*] bija muižas ērberģis, tāpēc vēl saglabājies. Kaut arī jumts noplēsts, bet ir pamati, jo viens gals bija no ļoti bieziem mūriem. Otrs izņēmums bija *Burtņieki*, Feltners savai mājai bija speciāli vedis akmeņus un ielejis pamatus. Arī mūsu māja sākumā bijusi bez fundamenta, man liekas, pat bez pamatakmeņiem. Vēlāk to mazliet pārbūvēja, 1939. gadā drusku palēja pamatus un palika ozola baļķus apakšā. Tāpēc arī saglabājās līdz mūsdienām.

Lopus ganīja mežā, lai vairāk varētu zemi atstāt, un meža ganības

Daļa māju iezīmētas aptuveni

bija labas. Ogu mežu gan nebija, tikai sēņu meži un avenes izcirtumos. Pļavas bija pie *Kaļķupes*. Lopiem siens trūka. Āboliņš zirgiem bija, tas ļoti auga. Mieži neauga. Vecpaps allaž teica, ka daudz jāstrādā.

upes lejā arī bijusi ķieģeļnīca. *Prometejos* bija pēdējā. Latvijas laikā šad tad tur ir dedzis. Kad izcēlies ugunsgrēks, tad netālu no diķa nēmuši ūdeni, reiz pat uz Dundagu skrējuši. To mamma stāstīja.

■ R. Andrejeva: "Vectēvs Kārlis Hans darbojās arī pašvaldībā. Esmu saglabājuši grupas bildi, šķiet, no 20. gadu beigām, kur deputātu vidū redzams ar vecaistēvu — 1. rindā 1. no labās."

Tēvs *Prometejos* bija strādājis Latvijas laikā un zināja teikt, ka tur ir smags darbs. Vecais Hans, Bertas Einfeldes tēvs, bija ļoti labs cilvēks. Viņš uzcēla *Prometejus*. Pirmā ķieģeļnīca bija *Druvās*, kamēr uzcēla *Prometejus*, jo tur sākumā bija virsū mežs. Labus ķieģeļus taisīja. Smagi bija. Viens ķieģelis, jēls, svēra četrus kilo,

Trīs cieminieki bija krietni strādnieki: mans tēvs, Lilijas Freijas tēvs Eduards Zvejnieks un vēl vieni. Un *Prometejos*."

Alnis Auziņš
Foto no Rutas Andrejevas albuma un Kubalu skolas-muzeja arhīva

■ *Prometejos* 30. gadu otrajā pusē. Kārļa Hana dēls Haralds ar studiju biedriem."

un divi reizē bija jāceļ. Tad ar trūliem stūma prom, krāva grēdās. Bija jāmak! Latvijas laikā taisītos Hana ķieģeļus vēl tagad slavē. Apkārtējo māju celtniecībai brauca uz *Prometejiem*. Nemaz nespēja pieražot. Latvijas laikos mālus mīcījuši ar zirgiem. Druvās vēl varēja redzēt, kur māls rakts — pretī *Burtņiekiem*. Pie *Kaļķ-*

Autors pateicas pa atbalstu raksta tapšanā Ivaram Abajam, Rutai Andrejevai, Marijai Dišlerei, Lilijai Freijai, Artūram Grenenbergam, Lienītei Iesalnieci, Ritai Podkalnei, Danutai Skriblei, Baibai Vadonei un Kārlim Vitmanim.

Nobeigums nākamajā numurā.

Kreisajā pusē, kur sirds

Dundagas vidusskolai 60

Redakcija saņēmusi dažas vēstules ar atmiņu stāstījumiem. Iepazīstinām ar vienu no tām.

Piektā izlaiduma absolventa piebildes pie novembra publikācijas

Atmiņas esot paradīze, no kuras mūs neviens nevar izdzīt, sacījis kāds literatūras klasiķis. Tāpēc saprotama aizrautība, ar kādu atmiņās dalās vidusskolas absolventi, un atziniņa avīzes redaktoram (5. izlaiduma absolventa Arnolda Auziņa dēlam), ka viņš tās publicē.

Patīkami lasīt atmiņas un ar pateicību pieminēt tādus pedagogus kā Klāru Freienbergu (mūsu klases audzinātāja), Indriķi Jansonu (skolas pirmais direktors un bioloģijas pasniedzējs), Irmu Leju (latviešu valodas un literatūras skolotāja un vēlāk skolas direktore), Annu Grīnbergu, Arvīdu Penēzi, Ernestu Kajaku u.c.

Īpaši vēlos izcelt K. Freienbergu, cilvēku ar lielu burtu. Viņa ne tikai teicami vadīja vācu valodas un ģeogrāfijas apguvi, bet arī mācīja mums, kā uzvesties sabiedrībā, pie galda u.tml. Vienmēr atcerēšos audzinātājas taktu un izpratni, kad viņa, droši vien izpildot norādi *no augšas*, pieaicināja mani un Maigoni Ameizeru uz sarunu *zem četrām acīm*, vaicājot, kā mēs, vieni no labākajiem skolniekiem, neesot sekojuši laika garam un iestājušies komjaunatnē. Pēc tam, kad bijām paskaidrojuši noraidošās attieksmes iemeslus (Maigoņa tēvs brīvvalsts laikā bijis policists, viņš pats — *Daugavas vanagos*, manu tēvu, aizsargu virsnieku, 1941. gadā apcietināja par pagrīdes darbību un noslepkavoja), audzinātāja vairs ne reizi par to nerunāja, un viņas sacis bija lasāma pilnīga izpratne.

Galvenais, kāpēc vēlējos rakstīt, ir piebilde par ķīmijas skolotāju Gustu Veterbergu, skolēnu sauktu par Sulfātu. Nevar noliegt, ka viņš bija īpatnējs, brīžam viņam pietrūka prasmes atbilstoši reaģēt uz dažādām audzēkņu izdarībām, nerrošanu, jociņiem, bet nevar teikt, ka Sulfāts neprata ieinteresēt ķīmijā, nepārzinātu savu priekšmetu. Labākais apliecinājums tam — no 6 mūsu klases zēniem 3 izvēlējās studēt ķīmiju! M. Ameizers un Eglons Andrejsons kļuva par koksnes ķīmijas inženieriem tehnologiem, bet Eduards Altmanis — par silikātķīmijas inženieri tehnologu. Mums, topošajiem būvinženieriem, 1. kursā bija lekcijas un laboratorijas darbi ķīmijā, 2. kursā — būvmateriālos, un arī tad lieti nodereja ķīmijas stundās iegūtās pamatzināšanas. Varēju pat konsultēt studiju biedrus, celtniecības tehnikuma absolventus, kuru priekšzināšanas ķīmijā bija vājākas.

Par to, ka G. Veterbergs prata ieinteresēt ķīmijā, liecina arī tas, ka viens no nākamajiem inženieriem ķīmiķiem Sulfāta izjokošanai izraudzījās tīri ķīmisku paņēmienu: starpbrīdī pirms ķīmijas stundas kabineta plauktā ievietoja sulfīda gabaliņu ar sērskābes piedevu. Stundas sākumā kabinetā aizvien jūtama kļuva sērūdeņraža smarža, un kopā ar skolotāju uzsākām meklēt vainu. Pēc atrašanas vajadzēja vēdināt telpu, bet stundas atlikušajā daļā skolotājs mums skaidroja smārda rašanās cēloni — no ķīmijas viedokļa.

Mani klasesbiedri, inženieri tehnologi, ar savu attieksmi ķīmijas apgūvē, prasmi un atbildības izjūtu darbā kļuva par ievērojamiem speciālistiem savās nozarēs. M. Ameizers sāka strādāt savā specialitātē jau studiju gados, kļuva par Slokas celulozes un papīrkombināta

galveno inženieri un direktoru, E. Andrejsons turpat bija ceha priekšnieks, vēlāk kombināta tehniskās daļas priekšnieks un vadīja arī importa iekārtas komplektāciju, E. Altmanis bija Slokas romāncementa rūpnīcas galvenais inženieris, pēc tam Valmieras stikla šķiedras rūpnīcā komplektēja tehnoloģiskas iekārtas, visbeidzot viņš bija vadošais tehnologs Speciālajā būvmateriālu ražošanas projektā — konstruktoru biroja Rīgā.

Vēlāko gadu absolvents Andris Līdums arī kļuva par silikātķīmijas inženieri tehnologu, taisnība, nezina, vai arī viņam ķīmijas mīlestību ieaudzināja skolotājs G. Veterbergs. Domāju, ka skolotājs varētu būt lepns un gandarīts, ja būtu arī tikai mani klasesbiedri.

Miervaldis Ceimurs,
5. izlaiduma absolvents

16. — 20. izlaidums

Audzinātāji Marta Kajaka (16. izl.), Ināra Pulvere (17.), Uldis Pulveris (18.) un Zaiga Odmane (19., 20.).

■ 5. a klase jaunajā skolā, 50. gadu beigās. Stāv klases audzinātāja Antoņina Kurme, iepretī puķu podam labajā pusē Vilnis Blumbergs, Vilnim priekšā no labās Jānis Ķīrsis un Andris Ozoliņš. Foto no V. Blumberga albuma

Kino, dejas un peldēšanās skolotāju uzraudzībā

20. izlaidums, 1965. gads

Pirmo klasi pabeidzu Kaļķu skolā, 2. klasi uzsāku Dundagas pilī. Lielajā zālē mācījās divas klases — telpas vidū skolēniem muguras kopā. Gājām ekskursijā uz jauncelāmo skolu un brīnījāmies par plašajām telpām, par soliem ar bīdāmām virsmām. Tajā pašā mācību gadā arī pārvācāmies. Jaunajā skolā mācījos kopumā līdz 7. klasei, bet pa vidu 3. un 4. klasi aizvadīju Kaļķos. No 8. klases gāju vidusskolā pilī.

Piedzīvoju visādas ķibeles, jo nestājos pionieros. Diez vai tos var saukt par lieliem ideoloģiskiem iebildumiem, man tikai ļoti negribējās staigāt ar sarkanu lupatu ap kaklu. Reiz kāda skolotāja ar varu apsēja un mēģināja pierunāt, lai paturu vismaz līdz nākamajai dienai. Es mājās nosēju un vēlāk pateicu, ka nespēju ar kaklautu staigāt. Tā arī neiestājos, lai gan dabūju ciest — man neļāva piedalīties pašdarbības pulciņos, reizēm neņēma līdzī ekskursijās. Atceros izņēmumu, kad man kā priekšzīmīgam skolēnam tomēr atļāva doties līdz uz Šlīteres rezervātu.

Pie skolas bija izmēģinājumu lauciņš (tagad tur daudzstāvu mājas), visai liels, ar dažādiem pat visai retiem augiem — gandrīz kā botāniskajā dārzā. Domāju, ka lauciņš pastāvēja gadus desmit noteikti, jo augļu koki bija kriet-

ni pastiepušies. Pa vasaru tur vajadzēja nostrādāt zināmas dienas, citādi nemaz nepārcēla uz nākamo klasi. Mūsu jaunā bioloģijas skolotāja stundas bieži vien vadīja izmēģinājuma lauciņā. Rudenī izaudzētais nonāca skolas kopsaldā — paši novācām ražu un ar skolas mazo traktoriņu pārvedām uz pils pagrabu.

Liekas, no 9. klases mūs audzināja skolotāja Ausma Bernāne. Atmiņā palikuši dažādi notikumi. Toreiz Dundagas diķī nedrīkstēja peldēties. Reiz siltā pavasara dienā es, Jānis Ķīrsis un Vilnis Indriķsons (skolas laikā mēs, trīs klasesbiedri, turējāmies kopā) tomēr izpeldējāmies. Kāds mūs bija nosūdzējis, un jau nākamajā dienā vajadzēja iet pie mācību pārziņa Kārļa Čodera. Viņš pateica īsi: bez vecākiem nākamajā dienā skolā neierasties. Tas bija diezgan liels trieciens. Mani vecāki nemaz tā nevarēja no darba tikt. Dikti lūdzāmies un solījāmies nekad tā vairs nedarīt, un Čoders mums brīnumainā kārtā pieteica. Tomēr uzvedību ceturksnī samazināja. Vēlāk bija tā: ja gribēja peldēties, tad klases audzinātājam vajadzēja iet līdzi. Bernāne sēdēja krastmalā, mēs atļauto laiku, piecas vai desmit minūtes, peldējāmies.

Tajos laikos skolēni katru gadu pavararī brauca uz Ļeņingradu (šķiet, desmitā klase). Mēs bijām pirmie, kurus nepalaida. Iemesls — it kā esot mežonīgi. Tik traki jau nebija! Klasē bija atsevišķi dauzoni, kā Edgars Vecmanis. Toreiz, ja noķēra kādu pipējam, pat no vecākajām klasēm, varēja izslēgt no

pils uz jauno skolu un atpakaļ. Toreiz jau nekāda satiksme Dundagā nebija, varēja droši mācīties. Braucām visi rindas kārtībā, un dažai labai meitenei padevās labāk par zēniem.

Tajā laikā sāku pievērsties sportam. Ziemā ļoti patika slēpot. Cauri pils parkam, ap diķi veda Edvīna Klēvera ierīkotā slēpošanas trase. Guvu visai labus panākumus, piedalījās rajona un pat

man iepatikās deju nodarbības, vienu gadu pat piedalījās Talsu rajona deju kolektīvu karā.

Televizors toreiz bija retajam, skolā viens vienīgs dziedāšanas klasē, ar mazu ekrāniņu. Kad 1961. gadā Jurijs Gagarins uzlidoja kosmosā, stundas pārtrauca, un visiem bija jāskatās televīzijas pārraide.

Tā kā aizrāvos ar sportu, man vairāk

■ Vakarskolas izlaidumā, 50. gadu otrā pusē. Centrā vakarskolas direktors Gustavs Veterbergs, pa labi no Veterberga skolotāja Emīlija Mežmale, pa kreisi — skolotāja Marta Kajaka. Foto no M. Kajakas albuma

Latvijas mēroga sacensībās Cēsīs. Vasarā braucu ar riteni. Nekad nedzīvoju internātā, visus gadus uz skolu nokļuvu ar velosipēdu. Pat ziemā, kad velosipēdu reizēm vairāk nesu nekā braucu. Sešus kilometrus no skolas līdz mājām labos laika apstākļos ar riteni veicu minūtēs piecpadsmit. Liela daļa uz skolu brauca ar riteniem, tos turēja pils pagrabā, kur bija arī garderobe.

Vasarā nodarbojos ar vieglatlētiķi. Skolotājs Ernests Velde, jau gados, mani dresēja kārtslēkšanā. Tas notika vieglatlētikas sektorā jaunās skolas stadionā. Tur arī vingrojām, bet reizēm arī pilī, lielajā zālē. Ziemā tur spēlējām volejbolu, kas Dundagā bija augstā līmenī.

Toreiz skolā bija konkurss *Labākais gada sportists*. Par katru sasniegumu deva zināmu punktu skaitu. Laikam divus gadus man izdevās iegūt šo nosaukumu.

Uz kino nevarēja brīvi iet, īpaši, ja rādīja līdz 16 gadiem aizliegtas filmas. Arī tad ne, ja mācījās 11. klasē. Vajadzēja audzinātājas rakstisku atļauju. Parasti kopā uzrakstījām un tad lūdzām skolotāju parakstīt. Pedagoģi iepriekš mēdza noskatīties, vai nekā *šausmīga* filmā nav. Atceros arī pretēju gadījumu — filmu *Krievu brīnums* vajadzēja obligāti noskatīties.

Arī uz dejām kultūras namā nevarēja iet pēc pašu gribas. Rakstījām kolektīvu iesniegumu, ko audzinātāja parakstīja, un tad vēl vienai skolotājai vajadzēja iet līdz. Dejojot drīkstējām līdz pulksten divpadsmitiem.

Dejas mums mācīja skolā — Leonora Jurševska. Dažreiz pat fizikultūras stundās atsevišķi atlasīja dejojājus. Ar laiku

patika fizikultūra, arī ģeogrāfija, dabas mācība, toties sacerējumu rakstīšanu izjutu kā mocību. Vēl viena lieta, kas nesaistījās ar mācībām, bet nepatika daudz, — reizi mēnesī dežūras virtuvē. Vajadzēja samizot veselu lērumu kartupeļus!

Vācu valoda sākumā diezgan grūti padevās, bet beigās, kad liku eksāmenu, zināju labi. Visvairāk baidījāmies no Kārļa Čodera. Kad gājām uz konsultācijām, Čoders teica: neviens no jums pie manis eksāmenu nenoliks! Tomēr nokārtojām labi, gandrīz visi uz pieci un četri. Iemācījās ķīmiju Čoders bija.

Klases vakarus rīkojām kā karnevālus. Katram vajadzēja masku, kas prasīja daudz izdomas, arī iestudēt kādu lūdzīņu, ko uzņēmās meitenes. Interesanti bija Vecgada vakari. Tad arī bija skolas eglītes, paciņu saņemšana, visādi sarīkojumi — daži spēlēja teātri, citi deklamēja. Lielajā zālē dega milzīga egle, sākumā ar svecītēm, tad sveces vai nu aizlīdzēja, vai nevarēja dabūt, un parādījās lampiņas.

Pa kluso šad tad gājām uz baznīcu — tāpēc, ka bija aizliegts. Pieķēra, un bija nepatīkamas.

Skolotāju istaba atradās, uzkāpjot pa lielajām trepēm, uzreiz pa kreisi aiz vītņu kāpnēm. Toreiz šī telpa bija sadalīta laikam pat trīs telpās, arī direktora un mācību daļas vadītāja kabinetā. Aiz skolotāju istabas atradās kiosks, kur varēja nopirkt smalkmaizītes un cepumus. Pilī tad bija arī skolas muzejs, tur bija ko pabrināt.

Vītņu kāpnes drīkstēja izmantot tikai skolotāji, skolēniem tas bija stingri aizliegts. Vienreiz mani tur noķēra, un

■ 9. klase izbraukumā, 1963. gads. Pirmā no kreisās audzinātāja Ausma Bernāne, 1. no labās ar fotoaparātu Smena-2 Vilnis Blumbergs. Foto no V. Blumberga albuma

tad es pie šīm trepēm augšā dabūju kādu stundu stāvēt.

Es jau piedzīvoju kabinetu sistēmu. Augšējā stāvā bija fizikas kabinets, turpat netālu tenisa galds. Starpbrīžos un pēc stundām skolotāji E. Klēvers un Ūldis Pulveris ar audzēkņiem kopā spēlēja. Aldis Sīpols aizrāvās ar šahu.

Toreiz bija obligātā militārā mācība. Grūti padēvās, jo krievu valodu pratām vāji. Mācīja skolotājs Klēvers. Šāvām ar mazkalibra šautenēm īpaši

telpā pie MRS. Šaušanā man tīri labi veicās, vēlāk Rīgā braucu uz sacensībām. Soļošanas nodarbības lielākoties notika parkā. Šķiet, bija jākārto arī ieskautes. Parasti skolotājs šajā mācību priekšmetā divniekus nelika, ja vien dažus teikumus krieviski varējām pateikt. Meitenēm nebija militārā mācība, bet mājturība.

Manos skolas gados visi valkāja formas. Tāpat fizikultūras stundās noteikti bija jāģērbjas formas tērpā — zēniem sporta bikses un kreklīņš,

meitenēm garais sporta tērpis — bikses un jaka. Fizikultūra zēniem un meitenēm bija atsevišķi.

Diezgan interesanti pēc pēdējā zvana bija rabarberu zagšana izmēģinājumu laucīnā. Vajadzēja pārlīst pāri diezgan pamafīgam žogam. Pēc tam, kad bijām sašķinuši rabarberus, parkā uz estrādes tos vajadzēja apēst. Ar ūdeni īpaši nelaistījāmies.

Vasarā, kad pionieri bija saslējuši teltis, mēs, lielie puikas, devāmies tādā kā uzbrukumā. Pa nakti kļu

zagāmies teltīm, sagāzām. Tas bija iegājies gadu no gada un notika gandrīz vai ar skolotāju ziņu. Pēdējo reizi rīkojāmies diezgan nežēlīgi, sagriezām telšu auklas. Pašu skolas bērni tur bija.

Atnācis no armijas, brīnījos, ka mūsu izmēģinājuma laucīņš nolīdznāts un jau gatavojas celt mājas. Tāpat mani pārsteidza, ka pamazām izdemolēja sporta laukumu pie jaunās skolas. Kā tur mēs savulaik obligāti strādājām dienās sporta laukumu

saposām, izravējām celiņu malas...

Mēs beidzām laimāstoņi puīši un tikpat meitenes. Apmēram puse iestājās augstskolā. Savus salidojumus nesam rīkojuši. Šajā gadā mūsu klasei ir 40 gadu izlaiduma jubileja. Ar lielāko daļu pēc izlaiduma neesmu saticies, lai gan par dažu labu zīnu, ka viņš dzīvo Imantā, turpat, kur es.

Vilnis Blumbergs,
20. izlaiduma absolvents

Ar karstām sirdīm

Piekto gadu atceroties

Kas tagad mums (vēsturniekiem, ierindas nodokļu maksātājiem, teologiem, politiķiem, skolēniem utt.) ir Piektais gads? Iespējams, daļai vienaldzīgs vārdu salikums. Iespējams, daļai karsts kartupelis mutē. Nacionālā atmoda, kreisās idejas (ar turpinājumu svešā zemē), sapulces baznīcās, arī dedzināšanas, grautiņi, laupīšanas... Ļoti negribas pārsteidzīgi spriest. Taču mēs nevaram aizvērt acis un teikt, ka nekas tamlīdzīgs nav bijis. It īpaši, ja paskatāmies tā laika kartē — tur Dundagas puse krāsojas sarkana.

Tālā turpmāk dažās publikācijās pieskarsimies Piekta gada tēmai. Bet vispirms kaut nedaudz padomāsim par priekšvēsturi. Kas tie bija par cēloņiem, kas summējās Piekta gada sprādzienā? Kā palīgu varam izmantot Frici Īvnieka Dundagas pagasta aprakstu (1933. gads).

Mācītāji

“Tā kā agrāk visa vara bija baronu rokās, tad arī mācītāji bija no viņiem atkarīgi, un, ko baroni gribēja, to arī mācītāji darīja.

Mācītāji pa lielāku daļu bija vācieši, baronu kalpi. Nepaklausīgos mācītājus barons lika izsūtīt (Karlu Vilhelmu Teodoru Blūmu). Mācītājiem bija jāiepotē latviešos verdzības gars un pilnīga paklausība baronam. Jo zīmīgs bija mācītāju sludinājums baznīcā: esiet paklausīgi saviem kungiem (baroniem), jo kungi (baroni) ir no Dieva iecelti, un, kas kungiem (baroniem) turam pretim, tas turas Dievam pretī.”

Policija

“Policija aizstāvēja tikai barona intereses. Ja barona mežā tika nošauta stirna (no latvieša), tad policijas ierēdnis, uradņiks, strazņiki, visi bija uz kājām, meklēja dienām un naktīm, kamēr vainīgo dabūja rokā. Turpretim, ja čigāns nozāga latvietim zirgu, tad pameklēja, neatrada un lietu izbeidza.

Par pristaviem un policijas ierēdņiem uz laukiem tika iecelti vāciešu piekritēji, vācieši un izputējuši baroni, kuri jājamā pātagu no rokām neizlaida un vienmēr meklēja gadījumus, lai varētu kādam latvietim sist. Caur latviešu sišanu viņi sagādāja sev baudu, pazemoja latviešus un iepazīstināja latviešus ar vācu “kultūru”.

Baronu un viņu rokas puīšu godkārtība

“Kā garīgā, tā materiālā ziņā latvieši bija atkarīgi no vācu barona. Latvieši bija spiesti jau pa gabalu sveicināt baronu un .. bučot .. svārkus stērbeli, bet nevis tieši roku, lai latvietis par tuvu nepieskartos augstdzimūšā barona miesai.

Ne tikai baronu, viņa sievu un bērnu, bet arī muižkungu, mežkungu un policijas ierēdņi bijis obligatoriski jā sveicina. Kas to nedarījis, tas skaitījies par barona pretinieku, ticis visādi vajāts, un daudzi par to 1905. gadā un Bermonta laikā spīdzināti un pat nošauti.

Skolu rusifikācija

1874. gadā 16. decembrī atver Dundagas pagasta skolu ar latviešu mācību valodu, māca arī vācu un krievu valodu. .. “No 1880. līdz 1931. gadam skolas pārzinis ir Andrejs Liepiņš, kurš gan stundās, gan vakaros bērniem latviski lasa priekšā Indriķa hroniku. Izrādās, ka uz bērnu jūtīgām sirdīm atstāj stipru iespaidu vācu varmācība pret latviešiem un viņos rodas stipras naida jūtas

pret apspiedējiem vāciešiem. Lai nenāktu neveiklā stāvoklī ar savu priekšniecību, A. Liepiņš spiests lasīšanu pārtraukt. ..

Ar 1882. gada 29. janvāri skola tiek pārdēvēta par Dundagas divklasīgo ministrijas skolu. Kā mācības valoda tiek ieviesta krievu valoda. (Izcēlums mans. — A.A.)

A. Liepiņš pelicis daudz pūļu, lai aizsargātos no politikas ieviešanas skolā, bet, neskatoties uz to, viņš ticis 1905. gada arestēts, un viņam ticis piespriests (no soda ekspedīcijas) nāves sods pakarot, tikai, pateicoties mācītāja Alberta Karla Johana Moltrehta aizrunāšanai, A. Liepiņš izglābies no šī soda.”

Izglītības nopelni

No otras pusēs, tieši zemnieku brīvīšana (1818. g. 30. augustā) — pārvietošanās brīvība bez zemes — un skolu atvēršana acīmredzot veicināja atmodas garu. Dundagas pusē darbojās daudz progresīvi, t.i., nacionāli domājošu pedagogu, kas bieži vien savas idejas sekmīgi pauda tautai ar literārās darbības starpniecību. Lai atceramies Ernestu Dinsbergu un Frici Mālberģi. 1904. gadā Ģipkas skolā par skolotāju strādā-

stiprināja arī laikraksti un žurnāli.

Ap 1868. gadu Dundagā nodibināja Stipendiju kapitālu [fondu] centīgiem mazuļiem jauniešiem izglītības ieguvei, ko izmantoja, piemēram, vēlākais profesors Ludis Adamovičs. Nauda fondā ienāca no labprātīgiem ziedojumiem, soda naudas par neierašanos uz Dziedāšanas biedrības mēģinājumiem un pagasta valdes iemaksām no budžeta atlikuma.

Piekta gada revolucionāru vidū ir diezgan labi izglītoti saimniekdēli un skolotāji.

Tautsaimnieciskie iemesli

1840. gadi bija neražas gadi, kad notika tautas cīņa pret muižniekiem un lībiešu dumpis. Tā iemesls bija Kārļa Ostenzakena, Dižkārļa jeb Trakā Kārļa, nesamaksājami lielās rentes maksas, kuras viņš bija uzlicis Dundagas jūrmalas lībiešiem. Lībieši nolēma renti nemaksāt.

Tas ir tikai viens, spilgts gadījums. Neapšaubāmi, ekonomiskā apspiestība turpinājās un veicināja pretestības garu.

Tautas noskaņojums

F. Īvnieka Dundagas pagasta aprakstā minēti Dundagas apkaimē savulaik leģendārā Vecā Jura (iespējams, izdomātas personas) paredzējumi. Lūk, viens no tiem. *Nebrūgēto ceļa gabalu liepu galā izbrūgēs ar muižnieku galvām.*

Par Piekta gada atceres konferenci Rīgā un ...

Gada sākumā, 11. un 12. janvārī, Latvijas Kara muzejā notika 1905. gada revolūcijas 100. gadadienai veltīta starptautiska konference. Tajā piedalījās arī Dundagas vidusskolas vēstures skolotājs Imants Brusbārdis.

— Konferenci rīkoja Rīgas dome, Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūts, Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāte un Latvijas

Kara muzejs. Latvijai pārstāvēja spilgtākie zinātnieki, kas pēta Latvijas 20. gadsimta vēsturi: Leo Dribins, Ilgvars Butulis, Aivars Stranga, Ilga Api-

Par konferences nozīmīgumu liecina tas, ka atklāšanā uzrunu teica Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga. Prezidente arī iezīmēja galveno problēmu loku. Viena atziņa, savulaik noklusēta: 1905. gada revolūcija ir atmodas kustība. To arī uzsvēra prezidente. Mūsu tautas nacionālā atmoda sākās ar jaunaltriešiem, un viens no nākamajiem posmiem ir 1905. gads, kas noslēdzās ar Latvijas Republikas atjaunošanu 1991. gadā. Tā izpaužas latviešu tautas griba pēc savām tiesībām.

Prezidente arī minēja vēsturnieku uzdevumus. Katra paaudze raksta savu vēsturi, un tieši 1905. gada revolūcijas

Kopumā dzirdēju interesantas atziņas. Varbūt pietrūka mūsdienu skatījuma uz Piekta gada revolūciju.

— Pārcelsimies uz Dundagu! Neseman bija ļoti rosinoša tikšanās ar Edvīnu Zemtiņu. Dzirdēju krāsainu atmiņu stāstījumu par Piekta gada revolūcijas notikumiem Dundagā — Zemtiņa kunga mātes un mātesmātes atmiņas. Vai skola nevarētu radoši izmantot ievērojamāko notikumu vietas, mācot vēsturi? Piemēram, soda vieta aiz Tautas nama, kur ilgāku laiku bijusi vienkārša piemiņas zīme, kādreiz tur gājuši skolēni. Vai par šo faktu zina visi pašreizējie audzēkņi? Varbūt tur

Visu zemju strādnieki, savienojaties!

Uz tautas sapulci!

Šo svētdien (6. martā) Dundagā ir tautas sapulce; runas par patvaldību un muižniecību, par drīz gaidāmo mobilizāciju un revolūciju; pēc runas gājiens ar sarkano karogu un dziesmām.

Biedri! Iesim mēs visi uz sapulci, ņemsim līdz sievas un bēmus, radus un pazīstamus! Iesim mēs nevis ar tukšām rokām, bet apbruņojusies, tā ka uzbrukuma gadījumā no policijas vai barona puses varam vajadzīgo atsparu dot! Kam nav šaujamo ieroču, lai ņem līdz zaļas rungas! Ne dauzīt un laupīt, un kas to darīs, tad apiesim ar tiem kā ar spiegiem! Soļosim mēs kārtīgi un mierīgi zem sarkana karoga un parādīsim mūsu pretiniekiem, ka esam piebrieduši pilsoņi! Šodien lai leņņi plivinājas mūsu karogs! Lai draudoši nodārd mūsu cīņas un uzvaras saucieni: Nost ar patvaldību! Nost ar muižniekiem! Nost ar karu! Lai dzīvo sociālisms! Lai dzīvo sociālisms! Lai dzīvo tautas brīvvalsts!

Latv. Soc.-Dem. Str. Partijas Ventspils Komiteja

notikumi ilgu laiku maz pētīti. Tagad vēsturniekiem būtu jāapzina Latvijā vēl pieejamais faktoloģiskais materiāls un nozīmīgākie notikumi vēleiz jāizskaidro no mūsdienu viedokļa.

Neapšaubāmi, ka 1905. gada revolūcijai bija savas īpatnības. Pirmkārt, lauku īpašā loma, sevišķi Kurzemē. Otrkārt, tautskolotāju iesaistīšanās. Daudzās vietās galvenie organizatori bija skolotāji, viņi arī ievērojami cieta represijās. Treškārt, notikumos rosīgi līdzdarbojās sievietes. Ceturtkārt, dziesmu un literārā vārda loma un klātbūtne revolūcijā. Krievijai tas nebija tik raksturīgi. Interesanti, ka dziesma un literārais vārds parādījās pēc daudziem gadiem Atmodas kustībā 80. — 90. gadu mijā.

— Vai kādos vērtējumos viedokļi dalījās?

— Attieksmē pret vardarbību. Viens uzskats: vardarbība bija revolucionāro notikumu objektīva izpausme. Citādi nemaz nevarēja būt. Otrs: notikumi varēja ievirzīties atšķirīgā gultnē. Vardarbībai nav attaisnojuma, jo tā iznīcina kultūras vērtības, nepamatoti nogalina cilvēkus. — Vai konferencē izskanēja Dunda-

pavasārī var noturēt kādu stundu. Varbūt šo tēmu var ieļaut projektu nedēļas laikā. Lai skolēni izpēta! Konkrētais daudziem labāk iegulst atmiņā.

— Tā ir. Noteikti lielākā daļa skolēnu par konkrētajām vietām un notikumiem nezina. Iespējams, ka 60. gados skola bija uzņēmusies šefību par šīm vietām, pavasaros varbūt devās talkās. Es tad vēl nebiju Dundagā. Pēc 70. gadiem gan vairs tamlīdzīgi pasākumi nav notikuši.

Man priekšā ir Talsu pasākumu plāns, seši punkti, kā talsenieki domā atcerēties revolūcijas gadskārtu. Zinu, ka Talsu novadā būs ceļojoša izstāde, tajā iekļauta arī planšete, veltīta Dundagai. Izstāde nonāks Dundagā, to varēs izmantot audzināšanas stundā. Tāpat talsenieki uzņems videofilmu, brauks pie mums, fiksēs, kā vēsturiskās vietas izskatās tagad.

— Bet ko Dundagā?

— Rosīgs un ieinteresēts ir pagasta padomes priekšsēdētājs Laicāna kungs. Manuprāt, par Piekto gadu Dundagā mums nav vienota skatījuma.

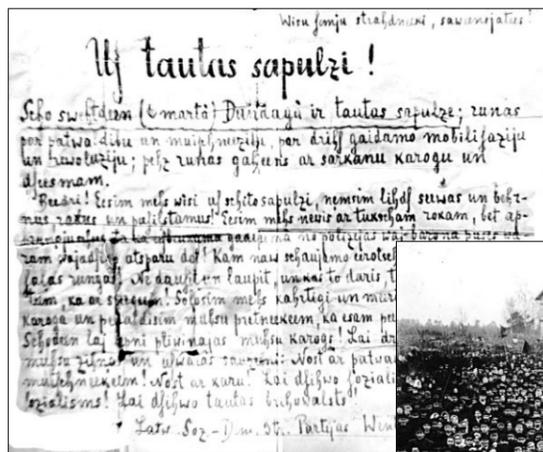
— Kas kavē likt galvas kopā, īpaši, ja padomes priekšsēdētājs šo lietu atbalsta? Vai skolai pašai nebūtu jāizrāda ierosme?

— Rajona līmenī notiek skolēnu pētniecības darbu konkurss par Piekta gada notikumiem dzimtajā novadā. Tāds pētniecības darbs noteikti taps arī Dundagā, konkurss noslēgsies aprīlī. Tad būs arī projektu nedēļa.

— Bet vai ar to pietiek? Vai nevajadzētu plašāku skanējumu? Par vēlu jau vēl nav.

— Noteikti nav. Jāatzīst, ka pagaidām nav kopskata, kā un ko darīt.

Alnis Auziņš

■ Uzsaukums tautas sapulcei Dundagā 1905. gada 6. martā. Tekstu skatīt blakus.
■ Tautas sapulce Jaundundagā pie pagastmājas.

No Kubalu skolas-muzeja materiāliem.

gas vārds?
— Par notikumiem Kurzemē bija maz uzstāšanās, galvenokārt, par Vidzemi un Rīgu. Dundagas vārds atspoguļojās muzeja ekspozīcijā. Latvijas Kara muzejā ir divas fotogrāfijas: 1905. gada oktobra mītiņš pie pagastmājas un no dedzinātā pils (1906. gada sākums).

Vizītkarte

Dace Sāmīte: "Nacionālajā parkā saskatīju darba pilnas rokas"

Kopš 3. janvāra Slīteres nacionāla parka (SNP) administrācijas direktore ir Dace Sāmīte. Dzimusi un augusi ventspilniece, pēc izglītības bioloģe, pēc pārliecības mežu un lauku cilvēks. Anceš pagasta deputāte.

Saprotams, ja pārmaiņas tik tuvas kaimiņos, tad jāiepazīstas pašam un jāiepazīstina lasītāji.

— Man skolā bija ļoti laba bioloģijas skolotāja, turklāt vasaras pavadīju Popes mežos, kur atradās vecmāmiņas mājas — blakus mežniecībai. Smēļu sveķus, ravēju cirmsas, sēju dzīvniekiem slotas. Romantisks laiks.

Studēju Latvijas Universitātē. Pārvarā pētīju kāpas, no Ventspils līdz Užavai, tad Ovišu dabas liegumu. Maģistrantūras laikā mani uzaicināja strādāt Irbes mežniecībā par mežziņas vietnieci. Sešus gadus pavadīju tur, veicu arī pētniecības darbu, risināju dabas aizsardzības jautājumus. Iepriekšējā gada beigās pazīstami bioloģi man pajautāja, vai negribu piedalīties izsludinātajā konkursā uz SNP direktora vietu. Nolēmu izmēģināt spēkus.

— Tas nozīmē, ka jums ir priekš-

SNP es redzēju darba pilnas rokas. Turklāt dabas aizsardzība ir mana specialitāte. Man ir savas ieceres.

— Ja mazliet atceramies *Kolkas lietu...*

— Tas, kas saistās ar SIA *Kolkas rags*, daļēji jau ir atrisinājies. Tas pirmkārt. Otrkārt, tie vairāk ir valsts līmeņa jautājumi, likumu nepilnības. Ja kāda pašvaldība var uz savu roku tā rīkoties, tad kaut kas valstī nav kārtībā.

SNP vispirms pašam būtu skaidri jāformulē sava nostādne, kā attīstīt Kolkas pagasta teritorijā esošo piekrasti. Un tad tā jāsalāgo ar dabas aizsardzības plānu, kas nav vēl izstrādāts.

— Cik ilgā laikā dabas aizsardzības plānam jābūt gatavam?

— Lai būtu līdz galam, ar ministra parakstu un zīmogu, tas prasītu divu gadu darbu. Bet vispirms jātiek skaidrībā pašiem. Ko gribam mēs kā bioloģi — tā būtu viena puse. Otra — ciktāl iet pretī sabiedrības interesēm. SNP vissāpīgākais jautājums — piekraste. Dabas skaistums patīk visiem, bet daudzi neapzinās, cik tas trausls.

— Ko jūs varētu atklāt no savām iecerēm?

— Visi zina Gaujas nacionālo parku. SNP Latvijas mērogā vēl tā neizskan. Bet man ļoti gribētos, lai mūs-

patītu tāpat, lai mēs būtu Kurzemes dabas centrs. Ir sagatavoti skaisti bukleti, bet mums vairāk jāiet pie cilvēkiem — runāt, skaidrot, rīkot pasākumus. Mūsu gidiem un visiem mūsu darbiniekiem jāklūst sabiedrībai pie-

ierastais darbs?

— Jā, galvenais ir vides aizsardzība un zinātniskie pētījumi. Reizēm jārod kompromiss starp vides un sabiedrības interesēm. Tas galvenokārt skar Kolkas.

ejamākiem.

Mūsu parkā nav pārāk daudz iedzīvotāju, tāpat jāskatās Talsu un Ventspils virzienā. Varbūt ar Dundagas pašvaldību jāveido kopīgs Tūrisma informācijas centrs. Manuprāt, katrs atsevišķi mēs esam par vāju, toties, kopā sadarbojoties, tūrisma attīstībā varētu sasniegt daudz. Nacionālajā parkā tūristu varam noturēt vienu dienu, bet kur viņi ēdināt, guldināt un virzīt tālāk? Tāpēc jāsapņo rīcība, jāsadarbomas.

Tā vien šķiet, ka SNP līdz šim bijis tik dziļš un kluss kā lielie Kurzemes meži. Citādi jau darbi raiti sokas, iepriekšējais direktors atstājis savu saimniecību labā kārtībā.

— Lielās līnijās SNP turpināsies

Te, SNP administratīvajā centrā, man kā vadītājam jāizveido komanda. Vadītājs nevar visu paveikt viens, kaut vai tāpēc, ka ir daudz dažādu jomu. Bet mums visi ir ļoti speciālisti.

Noteikti tikšos ar Dundagas pašval-

Mēs, nacionālais parks, esam tik dziļš un kluss kā lielie Kurzemes meži.

dības vadītāju Gunāru Laicānu un zemes ierīkotāju Ivaru Šleineru, lai noskaidrotu īpašumu lietas. Noprotu, ka

Man patīk lauku un mežu brīvība.

stats, ko un kā darīt, un arī dūša.

— Jauno darbu neuzskatu kā pakāpienu uz kaut ko tālāku. Ja būtu to gribējusi, tad nenāktu no Rīgas atpakaļ uz laukiem. Vareju strādāt Vides ministrijā.

Diena pirms rītdienas

Lai vienmēr būtu piens!

Piens ir bijis, ir joprojām un droši vien būs ilgi — iekams govīs un cilvēki vien nepārvērtīsies par robotiem. Bet vai pastāvēs piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība (PKS) Dundaga? Par to saruna ar piensaimnieku vadītāju *Gunti Pirvītu* dienu pirms Pārtikas un veterinārā dienesta (PVD) komisijas izbraukuma uz Dundagu. Atzinumu jā vai nē uzzināsim tad, kad avīze jau būs nodrukāta.

— Es redzu tev uz galda priekšā iepriekšējās komisijas rakstītos pārbaudes aktus, brīdinājumus un rīkojumus. Kas tajos teikts, kādi secinājumi izdarīti?

— Ir četrpadsmit lielas sadaļas (piemēram, teritorija, atkritumu savākšana, dzeramā ūdens apgāde, kanalizācijas sistēma, ventilācijas sistēma, ražošanas telpas, pārtikas piedevas, bioloģisko produktu uzglabāšana un ražošana, paškontrolē), kopā ar visiem apakšpunktiem — ap 140 pozīciju. Pārvarā visur ierakstīts A (atzīts par derīgu), bet ir arī pa kādam N (neatbilst prasībām). Pie dažā A pierakstīts — uzlabot.

Viens N piemērs — transportlīdzekļu mazgāšanas un dezinfekcijas vietas aprīkojums. Iela mums ļoti traucē, šī viena punkta dēļ mūsu ražotni var slēgt. Bet — iela vajadzīga pagastam un arī mums, jo tur ir veikaliņš.

Esam darījuši, ko spējuši, pat vairāk. Kad pirmo reizi taisīju paveicamo darbu plānu, tas likās kā aizbraukt uz Mēnesi. Ceram, ka pārbaudītāji atbrauks labā omā. Ļoti daudz atkarīgs no cilvēciskā faktora. Mainās inspektori, mainās viedoklis.

— Paskatoties netālā pagātnē —

vai kaut ko varējāt darīt citādi?

— Grūti atbildēt. Ēka ir veca, kultūrvēsturiskā vietā. Tas ir objektīvs apgrūtinājums. Varbūt sākotnējos mērķus izvīzījam pārāk tālejošus? Varbūt pirms četriem gadiem pietrū-

Piena naudiņa ir atspaidis zemniekiem, piedevām viena — divas govīs nozīmē cilvēkam dzīvesveidu.

ka īsta apsekojuma par stāvokli mūsu pienotavā — vai maz jēga tur palikt un attīstīties? Pirms trim gadiem nevarēju pateikt, kāda būs tirgus situācija tagad, kādas būs mūsu finanšu iespējas.

Galvenokārt beidzamajos trīs gados esam ieguldījuši ap 100 000 latu. Lai izmitinātu cilvēkus, kas dzīvoja PKS ēkā, nopirkām māju. Bet kas cits mums atlika? Mums vajadzēja taras, mazgāšanas, krējuma raudzēšanas, separēšanas, biežpiena cehu. Lai uztaisītu saldētavu, ņēmām Ls 12 000 kredītu. Tagad esam ieguldījuši tik daudz līdzekļu un esam tik tuvu fini-

šam, ka nav kur atkāpties.

— Kas līdzšinējā darbā palīdzējis? Kas metis sprunguļus riteņos?

— Paldies maniem darbiniekiem, īpaši Sandrai Kārklevalkai. Viņas darbs ar dokumentiem ir zinātniskā līmenī. Paldies pašvaldībai un sevišķi izpildītājam Andrim Kojro.

Valsts pretimnākšanu diemžēl nejutu. Arī ES solītā atbalsta nav. Jau pērnvasar izdarījām visu nepieciešamo, lai kļūtu par ES atzītu ražotāju grupu (kooperatīvu). Mums solīja finansējumu — 5% no apgrozījuma. Tas būtu ap 20 000 latu. Uz šo naudu cerējām, tā būtu lāvusi kādu N pārvērst A, nebūtu kavēto maksājumu zemniekiem. Jāatzīst, pašlaik diemžēl to ir drusku par daudz. Atvainojos zemniekiem, kas laikā naudu nav saņēmuši!

— Kas vēl traucē?

— Tas, ka nav labu speciālistu, kaut vai celtniecībā. It kā jau ir un uztaisa, bet... pietrūkst kvalitātes. Diendienā jācinās par ražošanas kultūru. Jāskaidro un jāskaidro, ka pārtikas uzņēmumā nedrīkst smēķēt.

Arī PVD prasības reizēm rada galvassāpes. Mēs ražojam sviestu, kas ir tik labs, ka to izmanto *Evijas* ziedes pagatavošanai. Ja šīs ražotnes telpu pilnībā izflīzētu, tad zustu agrākā vide, aura. Pagaidām esam atstājuši griestus no veciem laikiem. Tie ir tīri, balti, bet bez mūsdienu klājuma. Ja uzklāsim necaurīdīgu krāsu, telpa vairs tā neļpotu, gaiss kļūtu cits, nebūs vairs iepriekšējo baktēriju, un mēs droši vien pazaudētu savu klientu.

Jāpiebilst, ka pārbaudītāju uzskati un pat gaume atšķiras. Uzmini nu, kas atbrauks!

— Kas sakāms par pašu ražošanu, piena daudzumu un labumu?

— Pirms trim gadiem stingri pieauga piena apjoms, tagad iepērkam ap 5000 tonnu gadā. Mums jāievēro ļoti stingras kvalitātes prasības, kas izriet no Ministru kabineta noteikumiem. Galvenais — šūnu un baktēriju skaits nedrīkst pārsniegt zināmu skaitli. Taisnība, mēs it kā varētu pārāk neuztraukties, jo tagad neatkarīgas, atestētas laboratorijas rūpīgi pārbauda zemnieku saimniecības. Tātad, ja zemniekam nav anulēta apliecība, mums nemaz nav pamatojuma pienu nepieņemt. Bet, iespējams, ar laiku mazie piena ražotāji atkritīs, jo nespēs stingrās prasības izpildīt. Mums savukārt jāspēj pierādīt, ar kuru mašīnu konkrētais piens ir vests, nonākot pa ķēdīti atpakaļ līdz pavisam nelielam saimniecību lokam.

Mēneša jautājums

Šogad lūkosim katrā numurā uzdot kādu, mūsaprāt, svarīgu jautājumu. Dažreiz par mūsu pašu pagasta dzīvi, citreiz par Latvijā svarīgu notikumu, vēl kādreiz varbūt par pasaules mēroga samezģojumiem. Līdz vasarai par *Dundadziņka* lietpratējiem laipni piekrituši būt *Edvīns Zemtiņš* un *Kārlis Kantsons*. Janvāra jautājums: "Vai Piektais gads būtu jāatceras un, ja būtu, vai mēs to līdz šim pietiekami esam darījuši?"

Kārlis Kantsons, 12. klases skolnieks:

— Domāju, ka tas ir svarīgs gadskaitlis, ko nedrīkstētu atstāt neievērotu. Tas taču patiesībā bija aizsākums brīvajai Latvijai. Tāpēc tas ir pat ļoti nozīmīgi. Rīgā, manuprāt, to atceras pietiekami pamanā-

ar vietējo pašvaldību parks vienmēr labi sadarbojies.

— Kā vērtējat vētras sekas SNP?

— Nav par ko sūdzēties. Kolkas pagastā bija noskalotas kāpnes dažām takām. Acīmredzot nekur savā teritorijā neizvāksim vētrā kritušos kokus. To nav tik daudz. Nedomāju, ka Dundagas pusē draudētu kukaiņu izraisīta epidēmija.

— Vai jums ir kāds vaļasprieks?

— Pat vairāki. Mājās man ir stelles, es aužu. Tikai reti izdodas piesēties. Ļoti patīk mežā, man arī dzīvesvieta ir dziļi mežos. Diemžēl, jaunajā darbā strādājot, vēl ne reizi neesmu bijusi mežā (17. janvārī. — A.A.). Bet ceru, ka drīz to varēšu atļauties. Galu galā jāiepazīst teritorija dabā. Pēc papīriem nevar orientēties.

Šad tad aizeju medībās. Bet nekad ar ieroci, tikai kā dzinējs. Tomēr par hobiju to nesauktu. Patīk ceļot. Ja tik būtu nauda un laiks!

— Jūs tātad dzīvojat dziļi mežos.

— Tieši tā, uz Anceš un Popes pagasta robežas. Līdz Dundagas centram nepilni 30 kilometri. Kilometrus desmit vedu bērnu uz bērnu dārzu.

Mans dzīvesbiedrs arī ir pilsētnieks, bet jau pirms laika laika nolēmām pārcelties uz laikiem, uz mežu. Reiz abi agrā jaunībā ar autostopiem braucām uz šo pusi. Šoferis mums stāsta — dzīvojot Rīgā, bet laukos māja. Cik laukos labi! Vasaras naktī var bez apakšbiksēm iziet ārā, paskatīties zvaigznēs un zemenes uzēst. Kāda milzīga brīvības sajūta!

— Dzimtās pilsētas nemaz nepietrūkst?

— Ventspils ir pilsēta, no kuras es bēgu. Varbūt tur valdošās miētpilsoņības dēļ. Liepāja man patīk daudz labāk. Rīgā vairāk par dienu nespēju izturēt. Pārāk liela kņada. Laukos ir mana vieta.

Alnis Auziņš
Autora foto

Protams, cita lieta ir piena naudiņa kā atspaidis zemniekiem, piedevām viena — divas govīs nozīmē cilvēkam dzīvesveidu.

Kad pirmo reizi taisīju paveicamo darbu plānu, tas likās kā aizbraukt uz Mēnesi.

Joprojām apgādājam ar savu produkciju mūsu pašu skolu, bērnu dārzu, dažas iestādes un uzņēmumi Talsu rajonā nākuši klāt — slimnīcas, bērnu dārzi, ceptuves.

Ceram, ka varēsim darbu turpināt!

Alnis Auziņš

mi. Lielos piemiņas pasākumus gan nevajadzētu rīkot katru gadu, bet, piemēram, ik pa pieciem gadiem.

Edvīns Zemtiņš, pensionārs:

— Atcerēties noteikti vajag, jo tā ir mūsu tautas vēsture. Varbūt pretrunīga, ar daudzām nepareizībām, kaut vai dedzināšanu un demolēšanu. Mans tēvs teica, ka revolucionāri bija tie, kas slinkoja un nevēlēja strādāt. Tā gluži laikam nebija, jo piedalījās arī izglītoti, inteligenti cilvēki. Cara laiki bija izkurtējuši, un pārmaiņām vajadzēja notikt.

Gads tikai sācies. Rīgā jau kādi pasākumi bijuši. Par mūsu skolu nemāku spriest. Droši vien varētu skolēnus aizvest uz seno notikumu vietām. Mums taču ir spēcīgi vēstures skolotāji. Rajona un valsts presē līdz šim esmu manījis samērā maz publikāciju.

Una Upīte un Alnis Auziņš

Raibs kā dzeņa vēders

Libiešu amatniecība Ziemeļkurzemē

Joprojām pilnā sparā noris projekts *Līvu kultūrvides elementu kopšana Ziemeļkurzemes amatniecībā un ainavā*. Notiek dažādi semināri un apmācības lībiešu amatniecībā.

Pagājušā gada nogalē, 28. decembrī, viesojamies Līvu centrā *Kūolka*. Tur viesus sagaidīja vietējā lībiešu grupa un amatnieki, kas iepazīstināja ar izstādi un amatniecības darbiem, izrādīja un pastāstīja interesantas lietas. Pieredzējušas kundzes stāstīja gan par dziju krāsošanā izmantotajām dabīgajām krās-

vielām, gan aušanas veidiem, gan krāsām un rakstiem. Pirmo reizi redzējām un dzirdējām, kas ir ļamkas (piederumi lielo tīklu vilkšanai) un kam vajadzīgas stikla bumbas.

7. janvārī bērnu dienas centrā *Mājas*

notika pirmā kokapstrādes mācekļu nodarbība, ko vadīja Ģirts Freibergs un Tālis Frišenfelds. Pirmajā reizē jaunie puīši iepazīnās ar koka dabu un darbarīkiem. Tālāk katrs var lemt, vai vēlas to turpināt apgūt pamatīgāk. Pagaidām izskatās, ka interese ir liela.

Lai iedrošinātu vietējos amatniekus savus darbus *laist pasaulē* un par to saņem ar atalgojumu, 8. janvārī seminārā viesu namā *Pūpoli* šos jautājumus skaidroja Dženeta Marinska. Lektore tik uzskatāmi visu izklāstīja, atsaucoties uz pašas pieredzi, ka ikvienam dalībniekam radās pārlicība par savām spējām sākt patstāvīgu darbību.

Tā kā projekta laikā māsās jaunie amatnieki un piedalās arī jau pieredzējuši amatnieki, tad pašu darinātās lietas

jāparāda tautai. Tāpēc maijā pils izstāžu zālē atklās lībiešu amatniecības izstādi, kas pēcāk ceļos apkārtnē pa piekrastes ciemiem. Pils dienas laikā, 14. maijā, būs gadatirgus. Tajā varēs iegādāties lībiešu zīmē darinātos amatniecības izstrādājumus un klausīties lībiešu ansambļa dziesmas.

Una Upīte

■ Ģirts Freibergs ar mācekļiem. Laura Laicāna foto.

Prese 2005. gadā Dundagas pagasta bibliotēkās

Kaļķu ciema bibliotēkā jūs varat lasīt laikrakstus: *Dziednieks, Latvijas Avīze, Pavards, Praktiskais Latvietis, Sīrups, Talsu Vēstis* un žurnālus: *Agro Tops, Ieva, Marta, Mājas & Dārzs, Mājas & Dārzs Ziemassvētki, MMD, Mūsmājas, Privātā Dzīve, Sieviete, Una, Veselība*.

Vīdāles ciema bibliotēkā varat lasīt laikrakstus: *Diena, Latvijas Avīze, Praktiskais Latvietis, Puff, Talsu Vēstis* un žurnālus: *Apelsīns, Dari Pats, Dārzs*

un *Drava, FHM, Ieva, Mazdārziņš, Mūsmājas, Santa, Sieviete*.

Dundagas pagasta bibliotēkā jūs varat lasīt laikrakstus: *Diena, Dziednieks, Latvijas Avīze, LA tematiskā avīze, Mans Īpašums, NRA, Pasaules Atbalss, Pavards, Praktiskais Latvietis, Sīrups, Spicā Avīze, Talsu Vēstis* un žurnālus: *Apelsīns, Avene, Anna* (vācu val.), *Barbie, Cosmopolitan, Dambo, Dārza Pasaule, Dārzs, Dārzs un Drava,*

Donalds Daks, Ezis, FHM, Ieva, Kabinets, Karogs, Kino Pauze, Klubs, Latvijas Vēsture, Mans Mazais, Mazajam Floristam, Māksla Plus, Mazdārziņš, Mūsmājas, Pastaiga, Rīgas Laiks, Psihoģijas Pasaule, Santa, Sieviete, Tom & Jerry, Una, Veselība, Vides Vēstis, Zilīte.

Informāciju apkopojā
Ruta Emerberga

Sarauj, Dundaga!

Dundziņi nomato Kuldīgas profesionāļus

Gada nogalē, 29. decembrī, deviņi Dundagas jaunie šahisti sekmīgi cīnījās Ziemassvētku turnīrā Kuldīgā. Pirmos punktus pirmajās sacensībās ieguva Jānis Baumanis un Kristis Iesalnieks, savukārt 4. sporta klases normu izpildīja Elvis Bēķis. Trešo sporta klasi ieguva Didzis un Raivis Pabērzi, Mārcis Freiverts un Arnis Sirkels, otro — Jur-

ģis Remess. Tikai puspunkta līdz 3. sporta klasei pietrūka Edgaram Pabērzam. Jāuzsver, ka vienā no turnīriem pirmās trīs vietas ieguva mūsējie — Arnis, Mārcis un Edgars.

Liels paldies Imantam Zingnikam par autobusu un degvielu!

Alnis Auziņš

Publiska vēstule Elzai Alksnes kundzei

No sirds atvainojos un paužu dziļu nožēlu par savas darbinieces Tatjanas Ezeriņas rīcību, atsakot klāt bērnu mielasta galdu *Krūziņos*. Tas ir nosodāmi, turklāt nepatīkami ir paziņojums, ka mūsu viesu namā nav produktu. *Krūziņos* produktu nekad nav trūcis un netrūks. Par šādu pārkāpumu, kas rada morālu kaitējumu klientam, kā arī materiālu un morālu kaitējumu uzņēmumam, T. Ezeriņa ir atbrīvota no darba.

Drosma Greiško

Dzimtsarakstu nodaļa 2004. gadā

Pērn reģistrētas 33 dzimšanas: 14 meitenes un 19 zēni. Trīs meitenēm un sešiem zēniem doti divi vārdi. Vienpadsmit bērni dzimuši laulībā. Māmiņu vidējais vecums ir 26 gadi, tēvu — 30. Pirmais bērns piedzimis 12 ģimenēs, otrs bērns — 11 ģimenēs, trešais — 8 ģimenēs, ceturtais — 1 ģimenē, sestais — 1 ģimenē.

Reģistrētas 7 laulības. Laulāto vidējais vecums ir 34 gadi (līgavu vidējais vecums ir 33 gadi, līgavaiņu — 35 gadi).

Reģistrētas 64 miršanas: 33 sievietes un 31 vīrietis. Trīs nelai-

ķi — specializētā valsts sociālās aprūpes centra *Dundaga* iemītnieki. Mirušo vidējais vecums ir 72 gadi (sievietēm 77 gadi, vīriešiem 66 gadi). Viens mirušais — bērns.

Nāves cēloņi: sirds un asinsvadu slimības — 31, ļaundabīgi audzēji — 12, vecums — 11, nelaimes gadījumi 5 (2 noslīkšanas, 1 aizrīšanās, 2 traumas), plaušu slimības — 1, aknu slimības — 1, cukura diabēts — 1, nāves cēlonis nav norādīts — 1.

Rita Podkalne,
Dzimtsarakstu nodaļas vadītāja

Pārkārtojot pagasta padomes darbu, nekustamā īpašuma nodokļa inspektors **Raitis Sirkels** visos jautājumos par nodokļiem pieņem piln, Attīstības nodaļā. Nodokli iekasē **Inguna Klēvere** tajā pašā telpā, kur līdz šim, — *Līkajā muižā* Pils ielā 5.

Par zaļu pat vēl zaļāks

Ideāla skola

Dundagas vidusskolas 7. klasēs ētikas stundās apgūstot tēmu *Cilvēks, kas mās, skolotāja* Norika Kundecka kopā ar skolniekiem nonāca pie termina *Ideāla skola*. Skolēni sadalījās nelielās grupās un sāka taisīt savu ideālo skolu — citi makeitos, citi zīmējamos. Audzēkņi izveidoja skolu aprakstus, mērķus, uzdevumus, iekšējās kārtības noteikumus un pat aprakstīja ideālos skolotājus un skolēnus.

Šajā uzdevumā skolēni nebija ierobežojumu, viņi drīkstēja likt lietā visu izdomu. Tur bija *Peldēšanas, Laimīgā, Dzīves, Rihitīgā tūsonu, Stilīgā* un pat *Prusaku* skola. Kopīgās iezīmes skolām bija košās krāsas, baseini, sporta zāles, atpūtas krēslī un vairāki stāvi.

Iekšējās kārtības noteikumi bija ļoti tuvi realitātei — nesmekēt un nelietot alkoholu skolas teritorijā, stundu laikā izslēgt telefonu (citiem bija atļauts stundā izmantot mobilos sakarus, bet ne ilgāk par 10 min). Skolēni paši sevi ierobežoja, lai nebūtu pārmērību, lielu uzmanību pievēršot drošībai (peldbaseinos, uz ceļa utt.). Tāpat skolēni izteica vēlmi stundu sākumā pārrunāt karstos jautājumus. Kādai grupai

noteikumos bija rakstīts, ka tam, kas izraisījis kaitējumu, jāmaksā cietušajam no 1 000 līdz 100 000 dolāru.

Interesanti, ka *Dzīves skola* bija paredzēta bagātiem, iedomīgiem un izlutinātiem bērniem, lai viņos ieviestu disciplīnu.

Ideāla skolotāja, pēc skolēnu domām, ir stilīga, ar košiem matiem, smaidīga, izpalīdzīga, gudra, interesanta, saprotoša, godīga, interesanti vada stundas, draudzīga, stingra, taču tajā pašā laikā ar mīkstu sirdi. Ideāls skolnieks nedzer, nepīpē, ir labsirdīgs, draudzīgs, kārtīgs, izpalīdzīgs, godīgs

Panākumi mācību olimpiādēs

Šajā mācību gadā Dundagas skolēni guvuši panākumus vairākās rajona olimpiādēs.

Bioloģijas olimpiādē Ilzei Iesalnieci II vieta 9. klašu grupā, Armīnam Feldentālam III vieta 11. klašu grupā, Baibai Zakarei III vieta 12. klašu grupā (visiem skolotāja Valda Parema). Angļu valodas olimpiādē 5. klašu grupā Naurim Apškrūmam II vieta (sk. Sandra Salceviča), 6. klašu grupā Jēkabam Krūziņam IV vieta un atzinība, Zanei Ansabergai V vieta un atzinība (abiem skolotāja Austrā Auziņa). 8. klašu ko-

un arī mās.

Lai arī skolēniem bija ļauta brīva vaļa fantāzijai, viņi nebija īpaši attālinājušies no realitātes. Bieži vien pat noteikumi bija stingrāki par pašlaik skolās esošajiem. Liela daļa skolēnu neiebilstu pret skolas formām.

Lai pagatavotu šīs skolas, skolēni paši labprātīgi pulcējās pēc stundām, jo stundu laikā to nevarēja paspēt. Prezentācijas (iepazīstināšana ar paveikto) bija pamatīgi sagatavotas un iespaidīgas. Darbi nonāks pie audzinātājiem, lai tos varētu izmantot citos projektos, kā arī vecāku sapulcēs.

Una Upīte

Drīzumā vidusskolas audzēkņi piedalīsies olimpiādēs fizikā 9. — 12. klasēm, ķīmijā un angļu valodā 9. klasēm, kā arī publiskās runas konkursā.

Sandra Salceviča

Veiksmīgs sākums

22. janvārī Talsu sporta namā notika rajona 13. sporta spēļu pirmā posma sacensības piecos sporta veidos: basketbolā, šaušanā ar gaisa šautenēm, dambretē, galda tenisā un svarbumbu celšanā. Kopvērtējumā, ieskaitot zolītes spēli, kas notika nedēļu iepriekš, dundadznieki izcīnīja otro vietu, priekšā palaižot tikai Talsus.

Galda tenisā Sandra Kokoreviča, Dainis Derkevicis un Valdis Cela spraigā cīņā kļuva par sporta spēļu uzvarētājiem un kausa īpašniekiem.

Dambretisti Ilona Bumbiere un Māris un Mārcis Mitleri, zaudējot tikai Mērsragam, bet pieveicot pārējās komandas, kļuva par rajona eksčempioniem, par puspunktu palaižot priekšā Talseniekus.

Šaušanā, uzrādot vienādu rezultātu ar Talsu un Ģibuļu komandām, palīkam trešie. Dundadznieku panākumu kaldināja S. Kokoreviča, Inguna Klēvere, Guntars Sils un šo rindiņu autors. Individuālajā vērtējumā 2. vietu sieviešu konkurencē ieguva I. Klēvere.

Apmierināti ar rezultātiem bija svarbumbu celāji, kam tikai pieredzes trūkums liedza ieņemt augstāku vietu par septīto 13 komandu vidū.

Pateicos visiem dalībniekiem par atbalstu, īpaši tiem šavējiem, kas kļuva arī par svarbumbu celājiem, lai būtu pilna komanda.

Edvīns Klēvers

Senču mantojuma vārdnīca

Dvarš — aploka vārti no 3 — 4 atsevišķām kārtīm
dzeģes — dzeguze
dzenkels — slikti atzarota koka galotnes daļa
dzint — apcirst (koka zarus)
dzīv — darīt darbu (*dzīv sien*)

Ectes — draisķuļoties, strīdēties
elkens — elkonis
eksels — sasmalcināta rupjā lopbarība
enāš — zirgu slimība, līdzīga hroniskām iesnām

Ērbiķš — koka dzīvojamā māja (*kalp ērbiķš*)
ēriš — siļķe
ērķels — līnu kodaļa
ērķels — ierīce spaļu un pakulu atsūkšanai no līnīem
ērķ — ierīce kartupeļu šķīrošanai, zemes atsijāšanai

Veces Mazes

Turpmāk vēl

Pilī, Attīstības nodaļā, 24. II plkst. 10.00
Valsts ieņēmumu dienesta informatīvā diena. Gada ienākumu deklarāciju pieņemšana. Aicinām piedalīties!

Andris Klaubergs	(1950)
Ausma Meijere	(1936)
Elmārs Veinbergs	(1931)
Osvalds Cela	(1914)
Kārlis Pelds	(1938)
Arvīds Jaunbirzs	(1930)

«Dundadznieks» Nr. 1 (36)
2005. gada janvāris.

Dundagas pagasta padomes izdevums, iznāk reizi mēnesī, reģistrācijas Nr. 000702696

Redakcijas adrese: Pils iela *Līkajā muižā*, Dundaga, LV 3270.

Redkolēģija: Gunta Abaja, Alnis Auziņš (redaktors, tālr.: 1-3232252, epasts: alnis@dundaga.lv), Ēriks Bērzkalns, Sandra Dadze, Anda Felša, Uldis Katlavs, Gunārs Laicāns, Aivars Miška, Rita Zemtiņa.

Publicētie materiāli ne vienmēr pauž redakcijas vai izdevēja viedokli. Par datu pareizību atbild tos sniegušā amatpersona, citos gadījumos — raksta autors, intervijās — arī intervējamais. Pārpublicēšanas gadījumā lūdzam atsaukties uz «Dundadznieku».

Iespiests Talsu tipogrāfijā.
Metiens: 500 eks.

Internetā: www.dundaga.lv/avize